

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A degeneratio.

Irta: *Preszly Lóránd* csendőrfőhadnagy.

II.

Azok, a kik a nép alsóbb rétegeivel gyakran érintkeznek, — tebát a csendőrök is, — nemcsak sejthetik, hanem szomorúan tapasztalhatják is, hogy a degeneratio főként a szegényebb néposztálynál kezd hihetetlen arányokban tért hódítani.

A szegénység csakugyan nem alkalmas eszköz és út ahhoz, hogy az egyént a kedvező kialakulásához elősegítse. Ha azokat a nedves és bűzös odukat látjuk, melyekben az éhező és ruhátlan emberek szynlődnék; ha látjuk azt a hihetetlenül szegényes táplálkozást és sokoldalu nélkülözést, a melylyel ezek a támogatás nélkül hagyott, de dolgozni akaró szerencsétlen páriák beérni kénytelenek, akkor beláthatjuk, hogy a nyomor nem alkalmas eszköz az egyén egyéniségének kedvező kialakulásához s hogy a nyomorral együtt jár a degeneratio; ezt követi természetesen a bűnözés, a testi és lelki súlyos és érzékelési változata.

Nem állítom, hogy a mindennapi biztos kenyér megóv bárkit is a bűnök elkövetésétől; azt sem állítom, hogy a szegénység vagy a nyomor feltétlenül kedvezőtlen az egyén egyéniségének szerencsés kialakulásához, hanem csupán azt állítom, amit az emberiség története is igazol, hogy akkor, a mikor az államok polgáira a vagyoni jólét sugárzott, a biztos kenyér mindenki számára megtermett, akkor a lelkeket nyugtalanság nem töltötte el, akkor a bűnözések száma apadóban, akkor a személy- és vagyonbiztonság biztosítva volt. Csak azt tudom, hogy ha a szervezet hiányosan tápláltnak, akkor a test ellenállási képessége csökken, a betegségek befogadására inkább hajlamosított, akkor a szivben, az agyban az elkeseredés, a türelmetlenség ördöge üti fel tanyáját s belekergeti nyomorult áldozatát a maga tehetetlen helyzetében a bűnök elkövetésébe. Csak azt tudom, hogy ha jó a termés, a bűnözések száma mindig apadóban van s ha rossz, a bűnözések arányszáma mindig emelkedik. Csak azt tudom, hogy a nyomor úgy testileg, mint lelkileg mindig megnyomorítja áldozatait.

Átyám gazdaságában napszámos minőségben alkalmazva volt egy igen tisztességes és dolgos ember, kinek

hét gyermeke volt. Rossz esztendők jártak akkoriban a szegény emberre. Történt, hogy egyik gyermekét difteritis támadta meg. Maga az ember beszélte el nekem, hogy a többi hat gyermekét behelyezte abba a szobába, melyben a ragályos betegségben szynlődő gyermeke feküdt. Nem mondta, de én már akkor gyanítottam, hogy azzal a célzattal, bárcsak azok közül egy pár elhalna! Akkor csak azt tudtam, hogy ez a dolgozni szerető ember nagyon szegény; ma már azt is tudom, hogy a nyomoruság kergette bele a becstelenségbe, az vetköztette ki az egyébként jó lelkű és gyermekeit szerető apát emberi mivoltából s hogy a nyomor ördöge adta a szerencsétlen fejébe azt a gonosz és lelketlen gondolatot, hogy gyermekei elpusztulását kívánja. Az a szegény, a kinek lelkében az ő szomorú sorsa miatt keserűség üt tanyát, az az éhségtől vagy egyéb nélkülözésektől megkínzott ember, a kitől mostoha sorsa a legszükebb selymet is megtagadta, csoda-e, ha biggadtan már gondolkodni sem képes; csoda-e, ha lelkében a nyugodt megfontolás helyett a felkorbácsolt szenvedélyek veszik át a vezető szerepet?

Az állat, ha éhes, nemde ingerült s még a tulajdon gazdáját is képes megtámadni?

Vajjon nem természetes folyamánya a nyomor annak, hogy testileg is, de főként lelkileg megrontja, degenerálja az egyént, kiöli belőle a meg szunnyadó parányi jó tulajdonságokat is és az állam és a társadalom hasznavehetetlen, sőt káros és veszélyes tagjává formálja. S ha valaki ilyképen lejjebb esik a romlás lejtőjén, érthető, vagy legalább is megmagyarázható, hogy miért veszt el munkakedvét, miért mennek veszendőbe emberies vonásai és miért esnyulnak el minden nemes képességei? Iszákos, lusta, hazug, kötekedő, tolvaj és vérengző természetűvé szyned, lélekben és testben romlott, rovott életű egyén lesz, kikkel a nyomozások folyamán gyakorta találkozunk. A csavargók, a koldusok, a koresmák és leluok lakóinak zömét ezek képezik.

A nyomorszült degeneratio okát uemelyek a mostoha lakásviszonyokban, mások a vadházasságokban, legtöbbszörben a nemi élet kicsapongásaiban vagy az alkohol szeretelen élvezetében keresik. Hogy melyik félnek van inkább igazsága, nem vitatom.

Skandinávia lakóiról tudjuk, hogy a világ egyik szer-

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár
honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a **Ludovika Akadémia** házi hangszerkészítője, az **Ocska** és a szabadszabóti **Rákóczi** tárogató feltalálója **Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár** **Öntőház-utca 2.**
Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fúvós hangszerek gyára.** 6

STOWASSER JÁNOS

osztályi és királyi udvari szállító.
a os. és kir. közös hadsereg, a m. kir.
a **Ludovika Akadémia** házi hangszerkészítője, az **Öntőház-utca 2.**

vezetileg legesetnyább, degeneráltabb népe, mely állandó és folytonos nélkülözésekkel küzd. Skóciáról van feljegyezve, hogy egykor deli természetű, egészséges nép lakta; később a szegénység s főként az alkohol következtében teljesen elkorcsosult. Hazánk egyes részein a vadházasságok divnak s ennek kiegészítéseképpen említhető, hogy a nem rendes korban (tehát vagy idő előtt, vagy idő után) kötött házasságok is gyakoriak. Kimutatható, hogy a vadházasságból származó gyermekek 40%-a jut a bűnözők sorába. Én itt nem érdektelen megjegyezni, hogy az apa, a ki agg korban nemzi gyermekét 32%-ot, az anya pedig, a ki 40 éves felett szüli gyermekét, 17%-ot juttat a bűnt elkövető emberek tömegébe. A nemi élet kiesapongásairól pedig csak annyit, hogy — tudományos megállapítások igazolása szerint — a bestialis nemi indulatok felszabadulása az elkorcsosodás legbiztosabb útja, a nagy gonoszságok bőséges forrása.

A testi elcsatnyulás igen sok esetben örökölt terhelt-ség folyamánya, melyet a nemzés ténye közvetít a fiatalabb és leszármazó nemzedékbe. Ez a bűnözés szempontjából nem oly veszélyes, mint a lelki elcsatnyulás, sőt azt tartják, hogy nagy férfiak és kiváló emberei az emberiségnek 90%-ban testileg degeneráltak voltak s a mit tőlük elvett a természet a testi előnyök terén, azzal ezerszeresen kárpótolta őket a szellemi terén.

Bűnözés terén bennünket az a testi degeneratio érdekel, a mely már a lelki életet és állapotot is befolyásolja s megnehezíti az agy és a gondolkodás rendes munkáját. Mert, ha egy testileg degenerálnak született egyén születésével kedvező helyzetbe kerül, helyesen neveltetik, szeretetteljes ápolás és gondos vezetés mellett fejlődhetik, akkor a szülők bűneinek szomorú következményei könnyen ellensúlyozhatók. De ha születése után az ilyen egyén ezeket nélkülözi, ott a bűnözésre való beérés hamar bekövetkezik. Hazánkban ezt a kiskorúak bűnözésének erős emelkedése a meghatározottabban igazolja.

Az öröklés terhelt-ség alapján a tudományos kutatások egész sora indult meg. Megállapították, hogy a szokásos bűnözőknél a testi rendellenességek feltűnőbb formában mutatkoznak a test egyes részein és pedig legfeltűnőbbben a fej s a nemzőszerveken, ezenkívül az ajkakon, szemeken, füleken, arcon és az orron. A koponya szabálytalan formája, a szűk halánték, az alacsony homlok (pl. Maró a bűnözők 86%-ánál szűk, 41%-ánál alacsony homlokot állapított meg, míg az egészséges embereknél az előbbire 51%, utóbbira 15% (csak), kiugró állak, duzzadt ajkak, a rendestől elütő szemállás, hosszú vagy aránytalanul rövid kezek stb. feltétlenül degenerációra engednek következtetni, bár ismételen hangsúlyozom, hogy nem minden bűn feltétlenül azt, hogy testi elkorcsosodás forogjon fenn.

Igyet azonban nem tagadhatunk, mert az kiáltó igaz-

ságként nyomul előtérbe, hogy t. i. korunkban a hibátlan szervezetek igen ritkák s hogy a betegségek számának, de különösen nemének szaporodása a mellett igazol, hogy az emberanyag erősen degenerálódik és börtöneink is inkább gyűjtőházai az elmebeteg, hülye, epileptikus, felfamert és fel nem ismert betegségekben szenvedő szerencsétlen embereknek.

Hogy a különböző betegségeknek milyen fontos szerepük jut e téren, elég legyen annyit jegyezni ide, hogy pl. korunk divatos betegségeiről: az idegességről azt állapították meg az orvosok, hogy abban a gyilkosok 45%-a, a gyújtogatók pedig 85%-a szenved. Kétséghelytelen, hogy a beteg ember normálisnak nem tekinthető. A szenvedés és a fájdalom erősen befolyásolja, lehangolja. Ingerlékeny lesz, a legkisebb kellemetlenség is könnyen kihozza sodrából. Természetes, hogy ha valaki önmagát fegyelmezni képes, akkor nincs baj, de ha az akaraterő nincs meg, akkor könnyen megszületnek azok a bűncselekmények, a melyeknél az előre megfontolás nem játszik különösebb szerepet s a melyek inkább az erősebb kedélyhullámmás kifolyásai.

A csendőrfárőrre ilyen esetek nyomozása alkalmával igen nehéz feladat hárul. Vigyázni kell egyrészt a szimulációkra (a kik ugyanis szimuláltak egy vagy más betegség fennállását), de viszont éppen ezért különös figyelmet érdemelnek a betegségekben szenvedő terheltok. Azért nehéz a feladat, mert orvosi megfigyelések nélkül igen bajos határt szabni a különböző betegségek azon fokának, mely az egyén cselekménye elkövetésében lényegesen befolyásolhatták, mert hiszen a betegségek természete, megnyilvánulásai és tünetei is igen változóknak. Legfeljebb azt tudjuk teljes bizonyossággal megállapítani, hogy a hol egy cselekmény szabályt vagy törvényt nem sért, ott az egyén normális volta ellen kifogás nem merülhet fel, de törvénytörések esetén vagy elkövetésénél inár a terhelt személyiségének, tehát egyéniségének helyes felismerésénél jelentkezik szükségessége annak, hogy a nyomozó közegek figyelembe minden legaprólékosabbnak látszó szervezeti és szellemi fogyatkozások mérlegelésére is kiterjedjék.

Az egyén szellemi elfajulásának oka — miként azt jelen tanulmányom első részében említettem — elég gyakran egy előre nem sejtett s így el sem kerülhető külső behatások szerencsétlen utókövetkezményeiben található fel. Én a tény első pillanatra hihetetlennek látszik. Arról van szó, hogy pl. valakit — tegyük fel — egy verekedésnél kemény tárgygyal a fején megsebesítenek, vagy valaki lóról leesik s sérülést szenved a fején vagy valamely nemesebb szervén és ez az erőszakos külső behatás következtében a szervezet olynemű változáson megy keresztül, mely az egyénnél valóságos karakterváltozást idéz elő, mely a testi vagy a szellemi élete természetesen és rendesen működésére zavarólag, bénítólag hat. Papp Béláról, az évekkel ezelőtt elhalt szat-

A legjobb órák,

legszolidabb ókzerek, egyszerűtől a legdrágábbig, úgy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műhánál Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

mári gyilkosáról családtagjai beszéltek, hogy gyermekkorában dajkája leejtette és koponyasérülést szenvedett s nagy a valószínűsége annak, hogy az lett oka az ő élete nagy tragédiájának. Más példát is hozhatok fel. Van egy jó ismerősim, a ki egy lóversenyen lováról lehukva kisebb agyrázkódást szenvedett. Orvosai által azóta figyelteti önmagát és pedig családi érdeke úgy kívánna, mégis huzódzik a házasságtól s rettag attól a gondolattól, hátha utódaiban az ő halasétéből folyólag szellemi vagy szervezeti rendellenességek öröklődnének. Gondoljunk csak arra, hány hasonló hajban átmont ember gondolkozik és cselekszik így s hányan tesznek lelkiismeretlenül és lelketlenül tönkre egész nemzedékeket!

A degeneratio okát sokszor kell keresnünk a külső környezetben, a külső körülményekben is. Ezek is igen gyakran megtermik a maguk átkos gyümölcseit, bűnözés szempontjából épen azért igen jelentősek. Emlegettem már, hogy az egyén kedvező fejlődésére a környezetnek igen nagy befolyása van. Az emberi természet magában rejtgeti a jó és rossz tulajdonságokat s majdnem mindig a környezettől függ, hogy ezek közül melyek kerülnek felül. Az emberre nézve tehát létkérdés az a kör, a melyben él. Ha a környezet rossz, ha az a keret, a melyben mozog, romlott, akkor az ilyen levegőben élő és mozgó ember, ha mindjárt maga az evangéliumi jó mag, alkalmas tulaj hiányában elpusztul, kárba vész.

Az ember természeténél fogva folyton társulásra törekszik, saját érvényesülhetése érdekében is embertársaival folytonos érintkezésre van utalva. Ha ez az érintkezés hátrányos, vagy annak káros behatása ellen az ember magát kellően megvédeni nem képes, akkor az elzülles útja nyitva áll előtte s bizony nagyon kevés azok száma, kik arról büntetlenül vagy ép testtel és ép lélekkel tértek volna vissza. A rosszak társasága a jókra nézve kétségtelenül veszedelem, de viszont a rosszakra nézve is kétségtelenül kívánatos, hogy a jókkal érintkezzenek s a jóknak valóban erkölcsi kötelessége volna a rosszakat nem elkerülni, hanem felkeresni, nem megvetni, hanem felemelni és nem otthagyni elpusztulni a maguk rettenetes betegségeikben, hanem meggyógyítani. S míg a társadalom vagy az egyesek itt, ezen a téren nem gyakorolnak könyörületet embertársaik iránt, addig a szellemi degeneráltság ezen a téren továbbra is szedni fogja a maga áldozatait.

Összegezve már most az eddig írtakat, kétségtelen, hogy a testi vagy szellemi rendellenességeknek fontos és jelentős szerepük van a bűnözés terén s a mint a jó és kötelességét ismerő orvos aggódó lelkiismerettel vizsgálgatja az ő betegét, kell a jó esendőnek is törődni az ő beteg, az elesett, a bűncselekményt elkövetett egyén személyiségével is behatóbban foglalkozni s nem elégedni meg azzal, hogy mi a tárgyi tényállás, hanem törekedni kell arra, hogy ha a terhelttel szemben oly körülmények forognak fenn, a melyek a bűnöságot jelentősen

voltuk miatt érdekelhetik, már a nyomozás során ne hagyassanak azok figyelmen kívül.

Fáradtságos az ilyen munka és nagy körütekintést igénylő, de nemes és a lelkiismeretet megnyugtató és egy szakembertől méltán és joggal el is várható, hogy az ilyen tüneteket figyelmen kívül nem hagyja már az igazságos ítélőhozatal biztosítása érdekében sem.

Óvatosság.

Írta: Argus.

Talán semmiféle foglalkozásu embernek nincs annyi szüksége az óvatosságra, mint éppen a csendőrnök. Hiszen igaz, hogy bármiféle állása vagy hivatása is legyen az embernek, legyen földmives vagy iparos, hajós vagy vasutas, orvos vagy technikus, szóval foglalkozzék bármivel is, mindezeknek és még ezenkívül sok más féle foglalkozásnak van olyan része, a melynél óvatosságra van szükség, hogy az ember a maga vagy más életét vagy testi épségét a környékező, esetleg keletkező veszélytől, kártól idejekorán megóvhassa.

Csak hogy míg a felsorolt és még felsorolható más foglalkozásoknál előre látható, sőt bizonyosan is tudható, hogy mikor és mily körülmények között érheti az embert a veszedelem és már előre gondoskodhatik annak elhárításáról, megakadályozásáról, addig a csendőrségi szolgálatban csak nagyon ritka esetben látható és tudható előre az, hogy az adott helyzetben fenyegetheti-e veszély az eljáró csendőrt s ha igen, mely pillanatban, mely oldalról és mily veszély fenyegetheti. Ennélfogva nem is tudhatja előre sohasem, hogy az esetleg környékező vagy bekövetkező veszély ellen miképen védekezzen. Emellett még az is sulyosbítja a csendőr helyzetét, hogy őt nemcsak baleset érheti, a mi egyes esetekben, mint pl. vasuti, hajós, repülőgép- vagy gépipari, esetleg vegyszeri stb. szerencsétlenségeknek minden pillanatban bekövetkezik, hanem általában olyan veszedelem környékezi, a mit embertársai, nagyon sok esetben szándékosan és előre megfontoltan készítenek számára.

Laikusok, a csendőr helyzetét és szolgálati körülményeit nem ismerők előtt szinte nevetségessnek tűnik fel ez az állítás. Mert általános az a hiedelem, hogy a mostani közbiztonsági viszonyok és a civilizáció előrehaladottsága mellett ilyen nem is történhetik. Elmultnak tekintik már mindenki azt az időt és állapotokat, mikor a mi közbiztonsági szolgálatban való elődeink, a mult századbeli pandurok és a még azok előtti zsoldárok forradalmi harcokat vívtak a rablókkal és futóbetyárokkal. A mikor minden pusztai csüszház és csárda valószínűségi rablófészkek volt, a melynek megközelítése még nappal is fokozott óvatosságot igényelt.

Igaz, hogy már ezeken túl vagyunk, csak hogy a helyzetünk is más, mint pl. a mult századbeli zsoldároké volt. Mert ezek mint besorozott katonák szolgálnak, egy-egy adott esetben ellenségeik beérték azzal, hogy lefoglyverezték vagy töltényeiktől megfosztották őket s aztán arra való tekintettel, hogy nem önként választott hivatásuk a rabló- s betyár üldözés, hanem katonai parancsra teljesítik azt, minden további bánatolom nélkül elbocsátották őket. A pandurok pedig legrosszabb esetben kiegészzték.

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmarkosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ár 1.20. — Kapható minden gyógyszertárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Képezten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

Hiszen történtek rosszul, sőt még rosszabbul végződő találkozások az említett két ellenfél között akkor is, de ott már magának az esetben ismeretéből kitűnik, hogy ennek nem a bivatásbeli ellentét, hanem valamely előző eseményhöz származó bosszu volt az indító oka.

Legalább erre mutat az alábbi s végeredményében szinte kómikussá vált eset.

A múlt század 50-es éveiben a hajdunánási határban, az úgynevezett királydombi réten portyázott egy két főből álló zsandárjárőr. Portyázásuk közben eljutottak a királydombi csárdához, a mely csárda még ma is megvan Hajdunánás és Tiszapolgár határán s mindenik helységtől 18–20 km.-nyire fekszik s Hajdunánáshoz tartozik.

Csendes, de hideg zuzmarás téli idő volt. Nem volt semmi zaj a csárdában sem.

Bár a két zsandár jól tudta, hogy a csárdát, mint 30–40.000 hold területen egyetlen lakott helyet betyárok látogatják, de mert fényes nappal déltájban volt az idő és semmi gyanusát nem észleltek, meg se tekintették a csárdához tartozó úgynevezett «állást», a mely az utasok és jószágok menedékhelye volt s abban az időben minden utszéli, sőt még községi csárdának is elmaradhatatlan tartozékát képezte, hanem egyenesen a csárda elé lovagoltak.

A konyhaajtó nyitva volt s éppen egy jó nagy bogrács birkapaprikás rottyogott a tűzhelyen. Mellette állott a korcsmárosné és egy suhanczgyerek.

A csendőrök köszöntötték az asszonyt, a ki erre az ajtóba lépett s további kérdésekre, hogy van-e valami újság s van-e valaki a csárdában, azt felelte, hogy nincs semmi és senki. A két csendőr erre elköszönt és tovább indult.

Hogy aztán valami gyanusát vettek-e észre vagy talán a birkapaprikás illata csábította őket, azt egész bizonyossággal a krónika se tudatja, csakhogy a csárda sarkától visszafordultak és a lódobogásra kilepő korcsmárosnét újból megkérdezték, hogy ha nincsenek vendégek, hát kinek készül az a nagy bogrács paprikás?

— Magunknak is, meg aztán a vendégeknek is — felelte egykedvűen az asszony.

Hát miért mondta az előbb, hogy nincs bent senki — firtatták tovább a csendőrök.

— El akartam kerülni, hogy az urak a bentlevőkkel találkozzanak, mert hát azok odabent többen vannak és félek a bajtól — kertelt az asszony tovább.

A két csendőrnek se kellett több, azt se kérdezték, hogy kik és bányan vannak odabent. hiszen, hogy kik lehetnek, azt a korcsmárosné beszédéből úgy is bizonyára kivehették, hanem lóról szálltak és átadva lovaikat a konyhából kiszólitott suhancznak, szuronyseikat feltűzve, fegyvereiket lövéshez készítve, benyomultak a konyhába. A korcsmárosné ugyan egyre kérlete őket, hogy ne tegyék őket is és magokat is szerencsétlenné, menjenek tovább, hagyják békében a vendégeit, a két csendőr nem tágitott, hanem ráparancsoltak az asszonynak, hogy nyissa ki az ivó ajtaját sarkig.

Négy subás, kucsmás atyafi ugrott fel mintegy meglepetten az ajtónyílásra, az ajtóval szemben levő kecskelábu asztaltól s mintegy vezényszóra előttük a boros üvegek közt heverő pisztolyaik után kaptak, de a járőrvezető határozott felhívására, hogy hagyják ott a fegyvert, fel a kezekkel s a törvény nevében adják meg magukat! — mindenik felemelte a kezét s kijelentették egyhangulag, hogy készek magukat megadni.

Erre a két csendőr belépett az ajtóból és kész helyzetben tartott fegyverrel az asztalhoz közeledett, hogy

a fegyvereket összeszedje s a továbbiakhoz képest eljárjon, de ekkorára hirtelen becsapódott mögöttük az ajtó. S a mint erre ösztönszerűleg visszaneztek, hát az előbbiekhöz hasonló négy alakkal találták magokat szemben, a kik felhuzott kakasu — és bizonyára meg is töltött — pisztolyokat emeltek a két csendőr fejéhez, de azért a körülményekhez képest elég barátságos hangon felszólitották őket, hogy tegyék le fegyvereiket, a támadást meg se kíséreljék, mert hát már amazok — az asztal mellettiek — is felvették a pisztolyt s így két tűz közé kerültek. És hogy nagyobb nyomatéka legyen a felszólitásnak, az asztal mellettiek felhasználván a két csendőr kínos meglepetését, kettő közülük hirtelen mellettköztermett és megragadta fegyvereiket.

Hát egyéb aztán nem történt semmi! A két csendőr megadta magát a sorsnak s kényszerhelyzetükben elfogadták az ebédre való meghívást is, bár a vendéglátók előre kijelentették, hogy az a néhai ürü, a melynek illata a konyhából becsapódik, a káptalan hirtokáról került ide «véletlenül».

A korcsmáros ez alatt kiment, a csendőrök lovaikat az állásba bekötötte s enniök adatott. A korcsmárosné pedig csakhamar behozta a bográcsot s a két csendőr részére egy-egy számozta-széket, amazok pedig — miután a csendőrök fegyvereit elszedték, kiürítették és a sarokba állították — maguk alá gyűrve subáikat és megnyugtatták a csendőröket, hogy semmi bajuk nem lesz, együttesen megebédeltek az ürüpaprikásból. Azután pedig a csendőrök történetét összeszedve, meghagyták nekik, hogy legalább félóránig ki ne merjenek mozdulni a szobából, mind a nyolczan eltávoztak. S a csendőrök csak az ablakon át láthatták őket, a mint az állásból elővezetett lovaikra felszállva, a Hortobágy irányába eső Hármas csárda felé elvágattak.

Eltávozásuk előtt azonban kijelentették a két nyugtalanodó csendőrnek, hogy később lovaikkal s üres fegyverzetükkel eltávozhatnak s ily könnyű szerrel való szabadulásukat csak annak köszönhetik, hogy nem önként, hanem mint besorozott katonák teljesítik azt a szolgálatot, a mely ellenséggént állította szembe őket.

Már most minden bajtársamnak saját belátására bízom, hogy az említett két csendőr eljárását bíráló alá véve, megtalálja benne azt a pontot, a hol már előző lépésükben megfeledeztek a köteles óvatosságról.

Mert hiszen a csendőrnél az óvatosság elsőrendű kötelesség. És vannak esetek, hogy a köteles óvatosság elmulasztásával nemcsak a saját életét vagy testi épségét, hanem ugyanakkor a másokét is veszélyezteti, esetleg va yoni kárt okozhat.

Ennélfogva egy gyanus házba vagy lebujba, szóval minden olyan helyre való belépésnél, sőt az ilyen helyeknek éjjel-nappal, de különösen éjjel való megközelítésénél fokozott óvatossággal kell eljárni s a körülményekhez képest vagy lépésről-lépésre megfigyelni minden tárgyat, épületet, fát vagy zugot, a mi odáig utba esik, vagy pedig, ha nyílt helyen van, arról az oldalról és hirtelen kell megközelíteni, a merről leginkább észrevétlenül és a fedett-védett helytől leghamarább lehet.

Hiszen minden esetre határozott példát felhozni, ha nem is lehetetlen, de felsorolásuk kötetekre rugna és czélszerű még se lenne, mert, hogy az egyes esetekben mi iránt és mily mérvben kell óvatosnak lenni, azt mindig a fenforgó körülmények határozzák meg. Mert a fentebb elmondott esetből is láthatjuk, hogy az az alaposan megtréfált két csendőr, ha csupán az állásba tekintett volna is be előzetesen, nyolcz felnyergelt ló

Képek az Etna környékéről. — Katánia látképe az Etna felől.

látára mindjárt tisztába lehetett volna a helyzettel és meglepetés nélkül határozhatott volna a további teendők felől.

Ezért kell a csendőrnek, mielőtt kétsz. biztonságn helyet éjjel vagy nappal megközelít vagy ilyen helyekre belép, magát alapos körütekintés, mindent gyorsan és jól szemügyrevétele által tájékoztatni, hogy kellemetlen meglepetéseknek kitéve ne legyen.

A mennyire azonban előnyére van a csendőrnek és a szolgálatnak a körülményeknek megfelelő óvatosság, ép olyan kárára van a túlzott óvatosság. Kárára van, mert a túlzott óvatosság könnyen ideges féltékenységgé fajulhat és az ilyen csendőr mindenütt veszélyt, rémképeket lát, vízióit és hallucinációit támadnak, óvatosságából tett előkészületeire nézve határozottan megállapodni sohasem tud, azokat minduntalan megváltoztatja és az ezekből származó ideges feszülődésével éppen ott áruja el magát, ahol legóvatosabbnak kellene lennie. Szóval, itt is érvényesül az az elv, hogy: a sok a jóból is megárt. A csendőri szolgálatnál pedig éppen a bátorság az, a mi nélkülözhetetlen, mert éppen a bátor csendőr tudhatja teljesen higgadtan és kellő előrelátással megfigyelni a körülötte történeteket, felfedezni és mérlegelni az esetleg bekövetkező veszélyt; s ugyanez a bátor csendőr tudja feltalálni magát és megtartani a lélekjelölését meglepetések alkalmával is és így csak az a csendőr tudhat kellő óvatosságot kifejteni és minden körülmények között megfelelő óvintézkedéseket tenni, a ki eme kiváló férfiúi tulajdonságnak és katonai erénynek birtokában van.

S csak az a csendőr állhatja meg a helyét mindenütt és mindenkor rendületlenül, a ki ismeri a határvonalat az óvatosság és féltékenység között; s a ki a nyílt, férfias erőt és bátorságot nem téveszti össze a feltűnést kereső öröklődéssel és meggondolatlan vakmerőséggel, hanem mindenütt és minden körülmények között megtalálja a helyes és cél eléréséhez vezető arany középút.

A zongora története.

A mai kalapácsos zongora feltalálója, Bartolomeo Cristofori (1655—1737) volt, de vele egy időben Marinus párisi zongoragyáros és Németországban Schröter Gottlieb hangszergyáros is ugyanarra a gondolatra jött, Cristofori azonban előbb lépett találmányával a nyilvánosság elé és az ő zongoráinak mechanizmusa erősebb volt, mint a másik két feltalálóé. Cristofori előtt a zongorában a hangot nem a huroknak kis kalapácsokkal való megütésével, hanem libatollasárazakkal való pengetésével idézték elő. Cristofori az új zongoráját „gra-

vecembalo col piano e forte»-nak nevezte el. Mint ebből a névből is kiténik, Cristofori új találmányában azt becsülte legtöbbször, hogy a hang erősségét a billentyűk gyöngébb vagy erősebb leütésével lehet változtatni. Innen ered a zongora egyik közkeletű neve is a „pianoforte» vagy „forlepiano» név. Az olasz korszakalkotó találmánya azonban hosszú ideig nem érvényesült. Németországban tulajdonképpen csak akkor kezdtek a kalapácsos zongorával megismerkedni, a mikor Silhermann Gottfried (1700), a legkiválóbb német zongora- és orgonakészítő, Cristofori találmányát jelentősen tökéletesítette és Németországban bevezette. Silhermann zongora-mechanizmusát később angol szerkesztő-nek nevezték el, mert Angliában nyerte csak végleges praktikus kifejlődését, míg az úgynevezett „német szerkesztő» zongoráknak Stein András (1728—1792) az első megalkotója, a kinek Augsburgban volt zongoragyára. Stein maga több mint 700 zongorát készített Steinnek volt egy leánya Nanette, a ki Schillernek egy ifjúkori barátjához, Streicher András stuttgarti polgárhoz ment nőül. A mikor Stein meghalt, a fiatal pár Bécsbe tette át az örökbe kapott üzletet, a hol ez még ma is fennáll. Streichernek a londoni Wornummal egyidőben sikerült a felülről jövő kalapácsütés problémáját megoldani, a mi különösen a pianino szempontjából volt nagyfontosságú.

A pianino mechanizmusát Pape Henrik (1789—1875) tökéletesítette Párisban. Papen kívül, a ki a kalapácsoknak nemezzel való bevonását is feltalálta, Tanniel Fleyel és Sebastien Trard is szereztek érdemeket a pianino tökéletesítése körül, a kik szintén Párisban voltak zongorakészítők. Mind a hárman német születésűek voltak. Az angol zongoragyártás eredete is Németországhoz vezet. A „Broadwood and Sons» zongoragyárat 1732-ben a svájci Burghardt Tschudi alapította, míg Amerikának legkiválóbb zongoragyártó cégét, a „Steinway and Sons» céget a német származású Steinweg Henrik alapította 1850-ben. Steinweg előbb Braunschweighban alapított zongoragyárat, a mely még ma is fennáll és csak 1850-ben vándorolt ki Amerikába, a hová négy fia is elkísérte. Magában Németországban a zongoráipar csak a 19. század második felében kezdett fellendülni, de ma az amerikai mellett a legfejlettebb. Utána Ausztria, illetőleg Bécs következik, a hol nagyon sok zongoragyár van, köztük még mindig első a világhírű Bösendorfer-féle gyár.

KÉPEINKHEZ.

Képek az Etna környékéről.

Az Etna, Európa egyik legmagasabb, 3300 m magas tűzhányó hegye. Szicília szigetén több mint 1200 négyzetkilométernyi területen fekszik. Oldalai, körülbelül kétharmadrésznyi magasságban növényzettel fedett, kopár csúcsa pedig hamuval, lávával, s bár a már nagyon is meleg éghajlat alatt fekszik, örökös jéggel van borítva. Ötven nagyobb és számtalan kisebb tűzhányó kupja örökösen füstölög évezredek óta. Nagyobb mértékben pedig már vagy 80-szor tört ki. Ilyenkor földrengéssel kapcsolatos, erős, bömbölésszerű dübörgés előzi meg és kíséri a tűzhányó pusztító működését, miközben a hegy mélyéből kiömlő tüzes láva több méternyi magasságban lassan hömpölyögve omlik alá a

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjuttányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNél
BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÜT 8. SZ.
13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 89—50.

BUTOR

Képek az Etna környékéről. — Az Etna kráterei.

begy lejtőjén virágzó növényzetre, elpusztítva mindent, a mi útjába esik.

Daczára eme örökös pusztulással fenyegető veszedelemnek, évezredek óta ott áll az Etna tövében Catánia, a legcsodálatosabb szicíliai város. Lakói már teljesen megszokták az örökös veszedelmet. Nem félnek az Etnának sem tűzétől, sem dühörgő morajától, csak a lavájától. Attól is csak addig, míg a lava ömlése tart. Mert ez ott pusztít, gyilkol, a hol legjobban fáj.

Zöld rétjeit, erdeit, szőlőit, citrom- és narancsligeteit temeti el a lava tüzes folyója s inség, nyomor, szenvedés jár a pusztulás nyomán.

Am az ennek nyomán fakadó fájdalmas érzés is addig tart, a míg az elmulás, pusztulás veszélye fenyeget. De ha megszűnik a veszély, új erőre kap a lakosság, dolgoz után lát, s közben mulatságot, élvezetet és szórakozást hajhász az egyébként örökösen jókedvű, gondtalan olasz nép. Sőt hasznára fordítja az Aetna haragos kitörését is, mert a lavából építi házait, templomait és szebbnél-szebb műtárgyait.

A képek, a melyeket a jelen számunkban közreadunk, az Etnáról és a tövében fekvő Catániáról, abból az alkalmából való felvételek, hogy a közelmúlt napokban is, egész Közép-Olaszországra kiterjedő erős földrengés mellett ismét új tűzhányó kráterek nyitlak meg az Etnán s közülök 16-ból vastag hamuzápor és füst gomolyog ki, két alantabb fekvő szintén új kráterből pedig, folytonos közáró mellett, 300 m széles és 15 m magas lávafolyam hőmpölyög alá, óránként 120 méternyi sebességgel a szőlőkerteken át az Allanzaro folyó felé, újabb pusztulással és nyomorral fenyegetve a sokat szenvedett catániai lakosságot.

HIREK.

1871—1911 október 1.

Kellemes kötelességet teljesítünk akkor, a mikor őszinte örömmel emlékezünk meg egy bajtársunkról, a ki 40 évi hűség és becsületes szolgálata után honvédelmi miniszter ur Öngyméltósága által a díszéremmel tüntettetett ki.

A kitüntetett altiszt Kovács Sándor, a m. kir. II. sz. csendőrkerület pó szárnyához beosztott törzserőmester.

Negyven év! Már magában egy emberöltő. De 40 évi katonai szolgálat már ritkaság.

Kovács törzserőmester ezt az egész időt hiven és becsületesen szolgálta végig a büszkeséggel tekinthet vissza az évek ezen hosszú sorára, a melyet mindvégig szorgalmas munkában töltött el. Élete tavaszán kezdte meg katonai pályáját és most, 60 éves korában, testi és szellemi erejének teljében, büszkén bivatkozhatik multjára.

Kovács törzserőmester 1871. évi október hó 1-én volt be a cs. és kir. 38. gyalogezredhez. Bosznia occupációja alkalmával őt ütközetben vett részt a akkori kiváló katonai erényeinek legfényesebb bizonyítéka az a tény, hogy a hadjárat tartamára tisztbelyettesnévére neveztetett ki. Közel 10 évi tényleges csapatbeli szolgálat után: 1881. évi június hó 23-án mint őrmester közvélekedéssel lépett át a csendőrséghez.

Elöljárói felismervén benne a kiváló irodai munkakerőt, ő aránylag rövid közbiztonsági szolgálat után a segédtszti irodába vezényeltetett, a hol közel 22 évig volt alkalmazva; 1907. évi május hó 1-e óta pedig mint pótszárnysegédmunkás arnyedetlen szorgalommal, kiváló buzgalommal és szakértelemmel működik.

Munkálkodása tehát főleg az irodai térre szorítkozott s itt csendben, feltűnés nélkül, de annál nagyobb odaadással végezte hivatali álláskötelmeit. Résztvett a csendőrség szervezésében és felállításában s a kik visszamemlékeznek ezekre az időkre, azok nagyon tudják méltányolni azt a nagy munkát, a melyből Kovács törzserőmester is derekasan kivette a részét.

Mindenkori kiváló jó szolgálatai elismeréseül több ízben dícsérő okirattal láttatott el és pénzjutalomban részesült, ezenfelül pedig a császári és apostoli királyi Felsége a koronás ezüst- és legutóbb arany-érdemkeresztel tüntette ki. Ezen legfelsőbb kitüntések mellé díszesen sorakoznak: a hadi szolgálati jel, a jubileumi emlékérem a fegyveres erő számára és a katonai jubileumi kereszt.

A feldíszítés a Szegeden állomásozó csendőrtiszti és altiszti kar jelenlétében folyt le.

Szócs Mihály ezredes, csendőrkerületi parancsnok meleg hangú és magas szárnyalású beszéd kíséretében tiizte fel az ünnepekt mellére az oly kevesek által elérhető s így ritka és különösen nagy becses bíró díszérmet, a tisztiz kar azután őszinte szívvel jövő szerencsekívánatait nyilvánította Kovács törzserőmesternek, a ki jelenleg is előjárói osztatlan elismerését és bizalmát, társai szeretetét és nagyrabecsülését bírja.

Mi is sietünk derek öreg bajtársunknak az elismerés pálmáját nyújtani azon igaz óhajunk kíséretében, hogy a Mindenható őt szellemi és testi erejének egész frissességében még soká tartsa meg.

n.

Jutalmazás. A dombrádi Nagy Gyula csendőrezredes által, kerületenként egy-egy kiváló őrsparancsnok évenkénti jutalmazására létesített alapítvány idei kamataiból, az adományozás jogával felruházott csendőrségi felügyelő javaslatára, a folyó évi szeptember 1-én kelt 95057/16. számú honvédelmi miniszteri rendelettel, folyó évi szeptember 12-én Bende Ferencz, I., Kámán Antal, II. kerületbeli cz. őrmesterek, Kovács Sándor, III. Szabó Ferencz I., IV. kerületbeli járásőrmesterek, Bátorfi Vincze, V. kerületbeli cz. őrmester, Horváth Ferencz, I., VI. kerületbeli járásőrmester, Kovács Áron, VII. és Kovács Ferencz, VIII. kerületbeli cz. őrmesterek egyenként 45—45 korona jutalomban részesítettek.

Szabadhely adományozása az Erzsébet királyné tüdőbeteg sanatoriumban. A magyar szent korona országai vöröskereszt egyesületének a budapesti Erzsébet királyné tüdőbeteg sanatoriumában fennálló ágyalapítványa az 1912. évben a m. kir. honvédség illetőleg csendőrség egy legénységi állományú egyénének fog adományoztatni. A szabad hely, az alapító oklevél értelmében márczius, április és május hónapokra fog adományoztatni. A szabadhely elnyerése iránti, honvéd (katonai) orvosi véleménynyel felszerelt bandványok, szolgálati uton, legkésőbb folyó évi december hó 15-ig lesznek a honvédelmi miniszterhez felterjesztendőek.

Kérelem. Gáldor Ferencz iharosberényi őrsön — Somogy megye — állomásozó csendőr kéri Csomogy György csendőrt, hogy vele címét tudassa.

KÜLÖNFÉLÉK.

Éva almája. Londonban nem régiben érdekes kiállítás nyílt meg, a melyben a londoni természetrajzi muzeum összegyűjtötte mindazokat a növényeket, állatokat és

gyümölcsöket, a melyekben a bibliában szó esik. — A növények préselt állapotban, az állatok kitömve vagy képbén s a gyümölcsök utánzatokban vannak kiállítva. A kiállítás hivátva van arra, hogy sok tévedést, a mely a bibliafordításokba a fordítók tudatlansága révén becsuszott, helyre igazítsa. A fordítók ugyanis, ha valamelyik bibliai állattal vagy növényvel nem voltak tisztában, ismert állat- vagy növénynevet tettek helyükbe, vagy valami módon körülírták. A hiénát például, a melyet szintén nem ismertek, »tarka madár«-nak nevezték el és teljesen tanácstalanul állottak szemben a behemot és a leviatban nevű óriási állatokkal, mert a vizilovat és csethalat sem ismerték. Éva almája is így került a bibliába. Ma már végleg megvan állapítva, hogy alma a paradicsomban nem teremhetett, mivel az ehétő alma csak kertészeti tenyészet folytán állt elő a késői századokban. Arra nézve, hogy milyen gyümölcs lehetett hát az az alma, a mely összüleinknek és az egész emberiségnek vesztét okozta, két vélemény van. Az egyik szerint a vészthozó gyümölcs kókuszdió lett volna, mert ez a gyümölcsfaj már ősi idők óta tenyészik és Mezopotámiában is honos. A másik vélemény szerint a megismerés fája barackfa volt, a melynek Örményország az őshazája, de már ősidőktől fogva Palesztinában is tenyésztették. Az almafát a régi zsidók nem is ismerték, mivel az Palesztinában vadon soha sem termett és csak később vitték oda Európából.

Négergyűlölet. Az amerikai Egyesült-Államok egyik államának, Konnektikutnak fővárosában, Hartford-ban a minap a négergyűlölet olyan különös formában és mértékben nyilvánult meg, melyet mi európaiak megérteni nem vagyunk képesek. A város legtekintélyesebb családjai ugyanis gyűlést tartottak, melyen energikusan felszólították a városi tanácsot, hogy azonnal távolítsa el egy néger holttestét, mert oda temették, a bová a város legelőkelőbb polgárai temetkeznek évek óta. A néger, Steilla Stantan annak idején megmentette gazdáját, Gideon Walles tengerészeti államtitkár életét, a ki a szolgálta közbelépése nélkül szintén áldozata lett volna Lincoln Ábrahám és a hadügyminiszter gyilkosának. A Walles-család halálából örökre magáboz vette a hűség szolgát és most, hogy meghalt, a családi kriptába temettette el. A hartfordiak azonban tudni sem akarnak erről a kivételről és azzal fenyegetődznek, ha a család bele nem egyezik a színes hulla exhumálásába, kidobják a kriptából a családtagok tetemét is. Mivel pedig a városi tanács nem teljesítette kívánságukat, a gyűlésező polgárok maguk hajtották végre barbár bátorzatukat.

Napló a részegségről. Washingtonban egy jó családból származó vagyonos ember, John W. Lanahan ellen felesége és leánya azt a vádat emelte a bíróság előtt, hogy 139 nap alatt 88 ízben volt részeg. Lanahan, a kinek vagyonát mintegy 50 ezer dollárra becsülik, egy előkelő metbodista lelkipásztornak a fia, de dacára annak, hogy papi családból származik, egyike a legmegrögzöttebb iszákosoknak. Iszákossága annyira vezetett, hogy üzleti dolgait teljesen elhanyagolta, ennél fogva a felesége kérvényt adott be a bírósághoz, hogy Lanahan vagyoni ügyeinek kezelését bizzák egy kinevezendő bizottság gondjára. Rendkívül érdekes volt az asszony kihallgatása, a ki elmondta, hogy férje részegségeiről rendszeres naplót vezetett s ebből a naplóból megállapítható, hogy Lanahan egy időszakban 139 nap alatt 88 alkalommal volt részeg. Elmondta az asszony azt is, hogy 30 év óta sohasem volt teljesen józan és az ő legjobb emlékezete szerint soha életében nem dolgozott. Lanahanék valamikor Laurelben (Md.) laktak s a bíróság kihallgatott egy Fishin cevű odaváló üzletembert is, a ki azt vallotta, hogy valahányszor látta Lanahanban, az mindig »telve« volt. »Emlékszem, — mondotta a tanu, — hogy egy alkalommal Lanahan milyen nagy csődületet idézett elő a városban. A feleségével együtt kocsin igyekezett a vasuti állomásra, de a kormák miatt csak nagy küzdelem után voltak képesek a vonathoz eljutni. Lanahan lora ugyanis minden korecsma előtt megállott szokásból.« A szomszédok mindannyian igazolták, hogy Lanahan állandóan olthatatlan szomjúság gyötörte, a ki különben ezt maga sem tagadta. A tanuk székében ülve, félrecsúszott a kabátjának egyik szárnya s mely alól egy barnásfekete lapos üveg kandikált elő. A bíróság mindössze tíz percig tanácskozott s teljesítette Lanahan feleségének kérelmét.

Két milliót érő pipa. A legdrágább pipája kétségtelenül a fiatal perzsa sahnak van, a ki azonban ezt a pipát ép úgy, mint elődei, csak ünnepélyes alkalmakkor szívja. A pipa azért olyan drága, mert teljesen ki van rakva gyémántokkal és rubintokkal, melyek két millió koronát érnek. A drága pipát állandóan őrzi egy hivatalnok, mert egyszer egy nagyvezírt rajta kaptak, amint törével egy pár gyémántot ki akart piszkálni a pipából.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. klr. csendőrség, boszniai csendőrség, cs. és klr. közhadsereg szerződ. szállító

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű ohetro- és boxbőrből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény melletti szállítását. :: :: ::

Kiváncra árjegyzéket bérmentve küldünk

esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

M. A. cs. cz. örv. Ha a törvényesítés iránti kérvényét szolgálati úton adta be, úgy az eredményről is szolgálati úton értesítik; ha pedig magánúton, úgy annak idején az illetékes anyukönyvvezető fogja értesíteni, mivel pedig leveléből a fentiek nem tűnnek ki, útbizgázítást nem adhatunk.

P. J. 1911. Rendes körülmények között nem lesz beszámítva. Felülvizsgálatára után Felségkérvényben kérelmezheti, kedvező eredményre azonban alig lehet kilátása.

D. örm. Gyakorlati próbaszolgálat nélkül, értesülésünk szerint, vizsga nem tehető. Leghelyesebb, ha részletes útbizgázításért valamelyik vasuti állomás-főnökséghez fordul. Helyesen tenné, ha elővétel a f. évi 30. számunkban „Igazolványos altisztek” czimű alatt adott üzenetünket.

Zs. Gy. Lehetni lehet, de hogy átvesszük-e, azt mi előre nem mondhatjuk meg. — Ajtástól először is nem illik bemenni, de ha már bement, illetékesen köszönni kell.

Érdeklődő. A lovas csendőrséghez leendő áthelyeztetését kérje szolgálati úton. A levelében megírtakat szintén jelentse be. Kérelmének elintézése a kerületi parancsnokságtól függ.

3503. Nyugdíjképes.

Tiszaujlak. A kározszeget a törvény betűje szerint véve lopás, azonban véleményünk szerint a bíróság az esetleg fennforgó enyhítő körülményeket és a csekély — 20 fillér — többletösszeget is mérlegelve, valószínűleg kihágást fog megállapítani.

Előre. 1. Olvassa el a „Csendőrségi Lapok” 1907. évi 12. számában „Bianzini” jelű 1. alatt közölt feleletet, továbbá ugyanazon megfolyam 14. számában „Hibabizgázítás”-t, ezekből képet alkothat magának. Egy és ugyanazon egyénre nézve a házastársak idősebb testvérei stb. és azok leszármazottjai a fel-, a fiatalabbak és azok leszármazottjai a lemenő ágbeliek. 2. Erről nem tudunk. 3. Tudunkkal jelenleg ilyen valami tervbe véve nincs. 4. Kérdése még korai. Az örsök felállítására tervbe van véve.

T. J. örmester. Leveléből ítélve: orgazda.

8888. Forduljon felvilágosításért az országos helytartóvezetési felügyelőséghez Szekszárdra.

Csönmői örs. Ha elolvasták volna a „Csendőrségi Lapok” múlt és folyó évi számaiban dr. Végh Kálmán miniszeri s. titkár úrnak az igazolványos altisztekre vonatkozó cikkeit, ilyen nem vitatkoztunk. Ne várják, hogy a sültgalamb repüljön a szájukba. — Igen.

R. J. A. Kérdezett m. kir. kereskedelemügyi miniszeri rendelet megjelent a m. kir. posta és távirat rendeletkötetében 1910. évi 10. számában ad 155270. sz. a. Ezen rendelet utolsó bekezdése a következőképen szól: Felhívom ennél fogva a posta- (táv-irát, távbeszélő-) hivatalok vezetőit és a postamestereket, hogy a felvételi szolgálatot teljesítő alkalmazottakat sürgős mellék-munkák végzésével ne bízzák meg, a folyvó közegeket pedig figyelemre, hogy az elodítható más munkát — ha fél jelentkezik — azonnal abbahagyni és első sorban a közönséget kiszolgálni tartoznak. Budapest, 1910 febr. hó 25-én.

1877. Mindenik részre hársouyszék van.

J. F. csendőr. Miért kérdez olyant, a mit a f. é. zsebkönyv 296. lapoldalon megírtál, azon vitázni nem lehet. Csak a csendőrségi szolgálati idő jön figyelembe, jelen esetben 900 korona.

Többeknek. Igen gyakoriak az esetek, hogy polgári állások elnyerése vagy ezen célból próbaszolgálatra való folyamodásokra nézve egyesek útbizgázítást kérnek; újból felhívjuk az illetékes figyelmét a „Csendőrségi Lapok” f. é. 30. számában „Igazolványos altisztek” czimű alatt adott feleletünkre.

HIVATALOS RÉSZ.

Közigazgatási döntvények.

Tisztviselői állásra pályázhat 22 éves koron aluli egyén is.

(Közigazgatási bíróság 1909 május 5. 422/1909. K. sz.)

Az üzléhelyiség kirakatában egyszerű kézírással előállított „karácsonyi vásár”, „mélyen leszállított árak” felírási papírlapok elhelyezése nem ütközik az 1884. évi XVII. t.-cz. 51. §-ába.

(A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 93,537/VI./4/909. számú elvi határozata.)

A ki ragadós betegségben elbullott állat hulláját felboncolja, bőrét lenyuzza és a húst őrizetlenül hagyja, az 1888: VII. t.-cz. 154. §. j) pontjába ütköző kihágást követi el.

(A m. kir. belügyminiszter 1909. évi 4485. sz. határozata.)

Az állami alkalmazottaknak, azok özvegyeinek és árváinak, ha külföldre engedély nélkül költöznek el, nyugdíj, illetőleg ellátási illetményei beszüntetendők ugyan, de ehhez igényüket el nem vesztik. Ha az engedélyt kieszközlik vagy visszatérve annak kiutalását kéri, az részükre kiutalandó.

(A m. kir. pénzügyminiszternek 1909. 68,673. sz. a. a kereskedelemügyi miniszterhez intézett átirata.)

Az utlevél nélküli kivándorlónak azon cselekménye, hogy a hatóság félrevezetése végett utazásának céljául valamely európai államot jelöl meg, súlyosbító körülményt képez.

(A m. kir. belügyminiszter 1909. évi 6030. sz. határozata.)

A közigazgatási hatóság nincs jogosítva arra, hogy a hatóság elleni erőszak büntette felett ítélkezze. A községi rendőrnek szolgálata teljesítése közben tettleges bántalmazása, a hatóság elleni erőszak büntetnének ismerveit képezi, mely a rendes bíróság hatáskörébe tartozik akkor is, ha a közigazgatási bíróság afelett már határozott volna is.

(A m. kir. hatásköri bíróság 1909. évi 70. sz. határozata.)

Droguista a női termékenység meggátlására szolgáló készületeknek sem raktáron tartására, sem orvosi rendeletre való kiszolgáltatására nincs jogosítva.

(A m. kir. belügyminiszter 1909. évi 4860. sz. határozata.)

A közveszély esetére kirendelhető közérő pénzzel meg nem váltható.

(A m. kir. kereskedelemügyi miniszternek a m. kir. belügyminiszterhez 1909. évi 68,721. sz. alatt intézett átirata.)

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olyan finom és jó hangszert állítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, lúrá, stb., míg **Reményi** legújabb képei árja székét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** külön költségvetés díjtalán. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kérésre.

A ki hűségét ünnepek alkalmával, egy osetben, levágott borjú busát kiméri, mészárosipar iparszerű gyakorlása miatt nem büntethető.

(A m. kir. belügyminiszter 1909. évi 923. sz. határozata.)

Paprikának faporról, homokkal és festékkel való hamisítása súlyosító körülményt képez.

(A m. kir. földmívelésügyi miniszter 1909. évi január 8-án 120/568/908. számú ítélete.)

Katonai gyakorlatok által a vadászterület vadállományában okozott kár iránt indított ügy elbirálása a közgazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(A m. kir. hatásköri hírság 1908. évi 152. sz. határozata.)

Ha a község bírása ellen használt sértő kifejezés nem a bíró hivatalos eljárására vonatkozik, akkor a tettes nem a Kbt. 46. §-a alá eső kihágást, hanem a Btk. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségét követi el. Az ügy elbirálása a kir. bíróság hatáskörébe tartozik.

(A m. kir. hatásköri bíróság 1909. évi 93. sz. határozata.)

Az állat tulajdonosa az elhullási eset bejelentését megbízott útján is teljesítheti.

(A m. kir. belügyminiszter 1909. évi 3442. sz. határozata.)

A ki tejet hamisít, más által hamisított tejet elad és befőltözött tejet ezen minőség megjelölése nélkül hoz forgalomba, három rendbeli kihágást követ el s az össz-büntetés szabályai szerint egy tételben kiszabott főbüntetéssel és minden kihágásra külön kiszabott pénzbüntetéssel (mint mellékbüntetéssel) büntetendő. Az elévülést a tárgyalás és az ítélet kézbesítése közti időben az ítélet meghozatala félbeszakítja.

(A m. kir. földmívelésügyi miniszter 95,918/909. számú ítélete.)

A víz által a telekhez hordott fővény (homok) oly termékeknek tekintendő, melynek jogtalan kiásása, elvitele az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának a) pontjába ütköző mezőrendelői kihágást képez.

(A m. kir. földmívelésügyi miniszter 1909. évi 109,130/907. számú alatt kelt határozata.)

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okirattal megdicsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Balog József I., III. számú csendőrkörületbeli őrmester, a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át kifejtett eredményes tevékenysége, alárendeltjeinek helyes nevelése és vezetése, őrsének rendbentartása és példás magaviseletéért.

Pénzbeli megjutalmazások.

A m. kir. belügyminiszter ur az 1911. évi 107,156. és 118,469/V. —b. sz. rendeleteivel egy rablógyilkosság tettesének kiderítése és kézrekerítése körül kifejtett kiváló ténykedésükért, a II. sz. csendőrkörület állományában tartozó Krausz Lajos cz. őrmesternek 100, Szuhó Imre, Dimény József cz. őrsvezetők és Tóth Lajos III. csendőrnök 50—50, Sorbán Ottó cz. őrsvezető és Lelö Gusztáv csendőrnök 30—30, továbbá egy gyilkossági eset tettesének kiderítése alkalmából kifejtett tevékenységükért Marenzski cz. őrmesternek 50 és Bera Illés csendőrnök 30 korona pénzzutalmat adományozott.

Előléptettek:

1911 szeptember 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkörület állományában:
Szabó Sándor I., Bóné Sándor, Juhos Károly és Szabó József III. őrsvezetők, cz. őrmesterekké; továbbá

ugyanazon nappal:

a m. kir. IV. számú csendőrkörület állományában:
Györi Ferencz, Dunka István, Csordás András, Tánba Miklós, Seres Gergely, Szenci János, Tanyi József, Vigh József és Simon György cz. őrsvezetők, őrsvezetők; az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

a m. kir. VI. számú csendőrkörület állományában:

1911 szeptember 16-ával:

Munkácsi Sámuel csendőr, csendőr cz. őrsvezetővé.

Jelvény pótdíj.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur az 1911. évi 80,681. és 96,525/16. számú rendeleteivel Szentpétery Sándor, I. csendőrkörületbeli törzsőrmester és Havasi Béla, VI. csendőrkörületbeli járásőrmester részére az általuk bírt koronás ezüst érdemkereszt után illetékes napi 32 fillérből álló jelvény-pótdíjat folyósította.

Katonai szolgálati jel:

A I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. IV. számú csendőrkörület állományában:
Rácz Péter járásőrmester, 1911 augusztus 21-én.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. III. számú csendőrkörület állományában:
Iványos István cz. őrmester, 1911 augusztus 25-én.

Járásvezetői jelvényekkel ellátottak:

A m. kir. IV. számú csendőrkörület állományában:
Májor István, Longyel Menyhért, Márkus János, Csula György, Mező Pál és Vas Ruben József csendőrök.

Névváltoztatások:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Flóra Mikály ez. őrsvezető, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 124,502 VI—a. számú engedélye alapján, vezetéknévét „Flóra»-ra változtatta.

Dezánosics Illés csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 113,942 VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknévét „Báró»-ra változtatta.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Haas Simon próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 103,851 VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknévét „Mezei»-re változtatta.

Sztankó János próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 103,845 VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknévét „Szántó»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. L számú csendőrkerület állományában:
Hunyadi István őrmester, Kemán Rozáliával, 1911 augusztus 26-án, Sajóudvarhelyen.

Harai Antal ez. őrsvezető, Burg Margit Zsófiával, 1911 augusztus 28-án, Meregnyön.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Oszoli István ez. őrmester, Világi Margittal, 1911 augusztus 12-én, Budapesten.

Leitner Ferencz csendőr ez. őrsvezető, Téglási Eszterrel, 1911 augusztus 19-én, Péczelen.

Molnár Gábor csendőr ez. őrsvezető, Asztalos Borbálával, 1911 augusztus 12-én, Gomboson.

Szabó Sándor L. ez. őrsvezető, Nyerges Piroskával, 1911 július 18-án, Kiskunmajsán.

Homonnai Gáspár csendőr ez. őrmester, Vonhauser Máriával, 1911 augusztus 7-én, Fehértemplomban.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Tóth György csendőr ez. őrsvezető, Béres Margittal, 1911 augusztus 13-án, Sajószentkirályon.

Zaboránezky Ferencz ez. őrmester, Artim Máriával, 1911 augusztus 13-án, Tapolyhanusfalván.

Frinesán János csendőr ez. őrsvezető, Nachmann Máriával, 1911 augusztus 19-én, Kőtelepmáriavölgyön.

Flóra Mihály ez. őrsvezető, Tegze Annával, 1911 jul. 29-én, Felsőapsán.

Czikai Zsigmond ez. őrsvezető, Bóra Malvinával, 1911 augusztus 12-én, Tiszaujladon.

Garai András ez. őrsvezető, Nikléczy Kornélia Irénnel, 1911 augusztus 12-én, Bártfán.

Gonda István ez. őrsvezető, Gengely Jozsefa Máriával, 1911 augusztus 16-án, Lőcsén.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Komáromy Mihály ez. őrsvezető, özv. Mikó Kálmánné szül. Tóth Rozáliával, 1911 szept. 6-án, Acsádon.

Egyházi József ez. őrmester, Oltározy Máriával, 1911 augusztus 29-én, Kővágóörsön.

Berényi Péter ez. őrmester, Sthul Erzsébettel, 1911 szeptember 9-én, Herczegfalván.

Belső Vendel ez. őrsvezető, Lendvai Zsófiával, 1911 augusztus 31-én, Enyingen.

Torján István ez. őrmester, Balázs Ilonával, 1911 szeptember 2-án, Beleden.

PÁLYÁZATOK.

Egy irtóki állás a malaczkai kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 400 korona. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a pozsonyi kir. törvényezék elnökéhez 1911 okt. 13-ig.

Egy irtóki állás a máramaroszigeti királyi törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 640 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Telekkönyvi vizsga. Hat havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Kérvények a máramaroszigeti királyi törvényszék elnökéhez 1911 évi okt. hó 14-ig.

3-szori bekenésre meg szabadul kellemtlen láb-, kéz- és hónaljizzadásától a Riesz-féle kenőcs használata által. 1.20 fillér beküldése ellenében bérmentve, utánvétellel 1.75 fillérért szállítja Riesz A. gyógyszerész Szent János gyógyszerháza, Budapest, Széna-tér 1. (Azelőtt Kiskunhalas.) Értéktelen utánzatoktól óvakodjék. — Postai szétküldés naponként. — Gyógyszerkülönlegességek nagy raktára.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

Jegyzék a kitiltott őrsfőzönőkről bekötve
= raktárunkon kapható. =

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona
Egész évre 12 korona Negyedévre 3 korona

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest IV. Egyetem-utca 4. sz.

Különös ismertető jelek.

Irtá: *Ijj. Szamosfalvi Panajott Sándor* csendőrhadnagy.

Ha lapozgatunk a „Rendőri Közlöny”-ben, ha kezünkbe veszünk egy utlevelet, egy munkakönyvet, egy cselédkönyvet, egy nyomozó-levelet stb., bámulatba ejt azon szűkszavú modor, melylyel az ily okmányértékű kiadványokban a „Személyleírás” kezeltetik. Az arc, orr, száj a legtöbb ily leírásban „rendes”-nek jeleztetik és a szem, haj és szakáll színe, három sablonos megjelöléssel jut kifejezésre. A „különös ismertető jelek” meg csak akkor vétetnek fel, ha azok valamely feltűnő fogyatkozásban nyilvánulnak.

Pedig éppen ez utóbbi része a személyleírásnak bír az összehasonlításnál a legnagyobb fontossággal s alig akad ember, a kinek, — eltekintve szembeötölő testi fogyatkozásaitól, — ne lenne valamely jellegzetes sajátossága, mely személyazonosságának megállapításánál döntő befolyással van.

Mínt hogy az ily személyleírások, kivált nyomozó-levelek kiadásánál a leggyakrabban a csendőrségi jelentésből merítettnek, szükségesnek tartom itt ezen tárggyal némi részletességgel foglalkozni.

A *születési hely és illetékesség* — ha a kérdéses egyén személyi okmányokkal nem rendelkezik vagy a tételek ott helyben hitelesen meg nem állapíthatók — természetesen csak az egyén bemondása után vehetők fel. Éppen úgy áll ez a *születési évre* nézve is. Itt azonban czélszerű zárjelben az egyén látszólagos korát is feltüntetni.

A *vallás* megjelölésére a következő elnevezések használándók: római katolikus, görög katolikus, örmény katolikus, görög nem egyesült, unitárius, református, ágostai evangélikus vagy lutheránus, mózesvallású, baptista, nazarénus, szombatos, adventista, mohamedán, esetleg felekezet nélküli.

A *termet* meghatározására rendszeren csak az alacsony, közép és magas kifejezések használtnak. Pedig ezen általános osztályozáson kívül még kiemelendő lenne, hogy az illető vajon: még növésben, fejlődésben levő, vajon karesu-e vagy elhízott, vajon sugár, erőteljes, zömök, köpezős, izmos, tagbanszakadt vagy vézna-e? Sőt ide tartozik a testtartás is. Vajon az

illető előre hajlott vagy egyenes tartású, vajon törődött vagy feszes-e?

Az *arc* leírásánál először az alak: hosszúság, gömbölyű, szögletes, kiálló arczesontu jön tekintetbe. Azután — ha erre elegendő támpont van — kifejezésre juttatandó a faji jelleg, p. o. zsidó, cigány, örmény, japán, szláv jellegű. Továbbá az arc kifejezése is találó szavakban lenne ismerttetendő, p. o. értelmes, okos, buta, bamba, bütye, ravasz, alattomos. Végre kifejezendő, hogy arczszíne egészséges, pozsgás, halvány vagy sárga-e?

A *szem* leírásánál nem elég csak a színnel: fekete, barna, kék, szürke foglalkozni, hanem szükséges a szem alakját is leírni. Lehet a szem tág vagy szűk nyílású, mandulaalakú vagy ferdén és pedig felfelé vagy lefelé — hasított, továbbá mélyen fekvő vagy kidomborodó.

A *szemöldök* színben nem mindig egyezik a hajjal, azért itt külön ugyanazon színárnyalatok használándók, mint a hajnál leírva lesz. Ezen kívül lehet a szemöldök, bíányzó is, lebet keskeny vagy széles, ivelt vagy egyenes, ritka vagy bozontos, összenőtt vagy feltűnően széjjel álló.

Az *orr* nagyon hiányosan jelöltetik meg, közönségesen „rendes”-nek: mert bizony ennek megítélésében másként vélekedik az olasz mint a cseh, másként a cserkesz mint a maláj. Az orr lehet: hosszú vagy rövid, egyenes vagy hajlott, pisze, jobbra vagy balra görbült, széles vagy keskeny, sima vagy bibircsós.

A *száj* leírásánál szintén „rendes” az általános kifejezés. Pedig lehet a száj széles vagy keskeny, nagy vagy kicsiny; az ajkak lehetnek vastagok vagy keskenyek, duzzadtak és kettősek.

A *haj* színárnyalatának leírására egy egész skála szolgál. Kenderszin, hamvas, szőke, világos és sötét gesztenye színű, barna, fekete, vörös, mindezen színekben tüzött, továbbá szürke, fehér és ritka esetben sárga. E mellett kiemelendő a haj viselési módja is. Vajon középen, jobbról vagy balról olvasztva, vajon rövidre nyírva, hosszúra növesztve vagy fürtökben hordatik-e; vajon tömött-e vagy ritka: férfiaknál, hogy kopasz-e és mily arányban: magas homlok, tetőig vagy tarkóig kopasz: nőknél, hogy vajon hosszú vagy rövid

Elő magyar vill. erőre berend. hangsz.-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangsz.-készítője, az Ocskai és a szabadszállás Rákóczi tárogató fellátója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára.** 6

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. házi hangsz.-készítője, az Ocskai és a szabadszállás Rákóczi tárogató fellátója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

fonathán, divatosan vagy a vidék hajviseletének, megfelelően hordatik-e. Végre — ha erre elegendő támpont van — hogy vajon az illető festi-e haját és milyen színre? Hord-e parókat és milyen színűt?

A fogaknál nem elég azt mondani, hogy jók, épek vagy hiányosak. Itt kiemelendő, hogy kifelé vagy befelé allanak-e: tömöttek vagy ritkák; beszédnél, nevetésnél különösen láthatók-e: hány ürt mutatnak; gon-dozottak vagy elhanyagoltak-e. Továbbá — ha ez felismerhető — vajon az illetőnek egyes hamis fogai (aranytömések) vagy egész hamis fogzata van-e.

A bajusz és szakáll színei nem mindég egyeznek a haj színével, de leírásukra ugyanazon árny-megnevezések használandók, mint a hajnál felsorolva volt. A bajusz lehet borotvált, nyírott, ritka vagy tömött, hosszúra vagy rövidre pódrótt, felfelé kunkorított vagy csavart és lelógó vagy csak egyszerűen fésült.

A szakáll lehet egészen borotvált, tüskés, állban be-retvált, pofszakáll, fülszakáll, kecskeszakáll, légy (Henri-quatre), áll alatti, úgynevezett Kossuth-szakáll, körszakáll, császárszakáll, Haynau-szakáll (a hol a nagy bajusz és a szakáll egy része egyesítve van) végre a hosszú sza-káll egy csomóban vagy kétfelé választva. Itt is mint a hajnál kiemelendő, — ha ez felismerhető — hogy festi-e az illető bajuszát és szakállát s milyen színre?

És most eljutottam értekezletem azon részéhez, mely-től a cikk címét kölcsönöztem: a különös ismertető-jelekhez. Itt a személyleírás ezen legfontosabb részével bővebben akarok foglalkozni.

Éppen a különös ismertető jelek azok, melyeket megváltoztatni alig lehet, melyek maradandó személy-azonossági bizonyítékokat képeznek, s azért a legnagyobb fontossággal bírnak. A különös ismertető jeleket fel-oszthatjuk:

1. testi fogyatkozásokra,
2. szellemi fogyatkozásokra,
3. mesterséges jelekre,
4. szokásból eredő sajátosságokra,
5. testalkatban rejlő sajátosságokra.

1. A testi fogyatkozások közé sorolhatók:

Vakság, mindkét szemre, félszemre, kifolyt szemgolyó zart szemhéjakkal, nyitott szemhéjjak mellett teljesen fehér szemgolyó, sűrű hályog, fekete hályog (ez legnehezebben ismerhető fel, mert a szem kinézését alig változtatja meg). Itt megjegyzendő, hogy az illető szemkötőt vagy színes szemüveget hord-e és — ha ez megállá-pítható — nincsen-e üvegszeme.

Kancsalság (bandzsítás), mely szemén és mily mér-tékben.

Siketség. Vajon mily távolságra hall az illető su-sogó, beszélő vagy kiáltó hangot. Vajon a siketség mindkét fülre egyformán terjed-e ki vagy egyoldalú.

Néma-ság. Vajon az illető csak néma vagy siket-

néma, vajon ki tud-e egyes szavakat mondani, tud-e egyáltalában hangot adni vagy teljesen néma. Végre felemlítendő, hogy bírja-e a siketnémák jelbeszédét.

Az arcnak bénulásból vagy sebesülések, műtétek kö-vetkeztében keletkezett eltorzulásai.

Kinőtt mellkas.

Hiányzó ujjak.

Az egyik vagy mindkét kéznek, alsó-karnak vagy az egész karnak hiánya.

Az ujjak, a kéz vagy a kar elnyomorodása, a kar rövidülése egyoldalt vagy mindkét oldalt (úgynevezett koreskéz).

Az ujjak, a kéz vagy a kar bénulása.

Vajon egyik vagy másik karját állandóan felkötve hordja-e.

A csipő nincsen-e egyoldalulag kinőve, a mi különö-sen nőknél szokott előfordulni.

Vajon nincs-e az illetőnek műkeze vagy műkarja.

Sántaság, bénulás, rövidülés, törés, elferdülés által.

A lábfej, az alszár (térden alul vagy felül), az egész láb hiánya egyik vagy mindkét oldalon.

A lábak sorvadása, visszamaradása.

Teli talp, ludtalp, lóláb.

Vajon az illető magastalpat, műlábát hord-e; vajon bottal egy vagy két mankóval jár-e. Vajon tud-e egy-általában járni.

Végre vajon ezen fogyatkozások egyikét-másikát nem-e szinleli. (A mi különösen koldusoknál szokott elő-fordulni.)

2. A szellemi fogyatkozásokhoz tartoznak:

Orülttség; ön- vagy közveszélyes. Ha valamely rö-g-eszmével bir (üldözési, nagyzási hóbort) ez is fel-omlítendő.

Csöndes butaság.

Hülyeség.

A felfogás, ítélőképeség, kifejezés hiányossága.

Bambaság minden érdeklődés hiányával.

Vajon ezen fogyatkozások nem-e szinleltetnek.

3. Mesterséges jelek. Ezek között az első helyet a tetoválás foglalja el. Ez fekete, vörös és kék színben szokott a test különböző részein alkalmaztatni s oly maradandó jelzést képez, melyet vegyi úton is csak úgy lehet eltüntetni, hogy nyomai állandóan vissza-maradnak. Katonák, tengerészek, mesterlogényok, fe-gyenczek rendszeren a karon vagy mellon szokták hiva-tásuk jelvényeit s nevük kezdőbetűit tetováltatni. Az ily jelek között a szív, a horgany, két keresztbe tett kard, balálfej vagy valamely szerszám szokta a főszere-pet játszani. De bebizonyított dolog az, hogy kívált bajlamosított gonosztevők szerettek mellükre egész jele-neteket vagy egyes testrészeket tetováltatni, melyek ér-zéki elfajultságuk látható bizonyítékai maradnak.

Mutatványosok egész képesoportozatokat tetováltat-

A legjobb órák,

47

legszolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágáb-big, úgy középképz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műteremnél Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Aranyezék ingyen!

nak testükre; sőt újabb időben divatossá vált az angol és amerikai félvilági hölgyeknél, hogy mellüket művészi tetoválásokkal boríttatják.

A különös ismertető jelek között az ily tetoválásoknak különösen fontos szerep jut. Azok részletesen leírandók, ha szükséges rajzban is bemutatandók.

Ily mesterséges jelzésnek tekintendő férfiaknál az átfurt fülcimpa, fülbevalóval vagy a nélkül.

A mesterséges jelzések közé sorolhatók azon forradások, hegek, melyek vagy sérülésekből vagy műtétekből maradtak egyes testrészekben vissza. Ezeknek helye, alakja, nagysága és iránya tüzetesen leírandó.

Bár nem mesterségesen előidézett, de hasonló megítélés alá eső jelek azok is, melyek úgynevezett tűzjelek, májfoltok, szeplők, anyajegyek, szemölcsök és foltok alakjában jelentkeznek a test különféle részein, de különösen az arcban és a nyakon; továbbá azon kemény daganatok, melyek a koponya egyes részein mutatkoznak.

4. A szokásból eredő sajátosságok lehetnek, a beszédmodor, egyes kifejezések, a kiejtés, taglejtés, magatartás, mozgás stb. Az ily sajátosságok élénk megfigyelés tárgyává teendők és az egyén azonosságának megállapításánál oly értékes egyéni bizonyító anyagot fognak szolgáltatni, mely majdnem felér az antropometria és daktiloszkopia értékével. Az ily, legtöbbször hosszú évi szokásból eredő sajátosságok annyira megrögzöttek, hogy a legügyesebb gonosztevő is csak rövid időre képes magát annyira fegyelmezni, hogy azokat mellőzze.

Ide tartozik a selypítés, dadogás, hebegés. Némely ember az «s», «z» és «sz» betűt sziszegve mondja ki; másik az «r», betűt pergeti; sokan az «r», az «s» és a «k» betűt nem képesek élesen kiejteni, hanem azt ellágyítják. Vannak olyanok, kik beszédközben a levegőt hallhatóan beszívják. Vannak lassan taglalt és hadaró beszédűek, bő és szűkszavúak.

Majdnem minden embernek vannak jellegzetes — úgynevezett stereotyp — kifejezései. Ezek között főszerep jut az: «izének», de gyakoriak az ily közbevetések is: «kérlek», «kérem», «mondja», «mondom», «hát», «hogya is mondják?» stb. Bizonyos idegen szavak gyakori használata is némely embernek jellegzetes szokása.

Megfigyelésre méltó a tájszólás is. Másképen beszél a gömöri mint az erdélyi, másképen a debreczeni mint a kecskeméti ember. Épp úgy meg kell figyelni az idegen hangzású kiejtést is. Beszélhet valaki németesen, tótosan, zsidósan, oláhosan; lehet kiejtése örményes vagy cigányos.

A taglejtésben is megnyilatkoznak az egyéni sajátosságok. Míg az egyik ember beszédközben kezeit zsobeibe mélyíti, a másik fejtegetéseit élénk taglejtésekkel kíséri. Az egyik ember saját mellét, a másik társát verdosi ujjával vagy tenyerével. Némely ember menés

közben meg-meg áll és társát karjánál visszatartja. Az egyik bottal jár és badonáz, a másik bátra téve hordja kezeit.

Van olyan, a ki a vele szembenállónak kabátja gombjait vagy óralánczát ragadja meg, míg a másik állandóan saját óralánczával babráll. Egyik ember beszél közben szembe néz, másik szemét lesüti. Van a ki az oda nyújtott kezét keményen megrázza és olyan a ki mereven kinyújtott négy ujjával érinti kezedet.

Szóval szüntalanok az ily szokásból eredő sajátosságok, melyeket az éles figyelő a beszéd folyamán biztosan megismer és a különös ismertető jelek között felsorolni fog.

Ide tartoznak még az akár szokásból, akár idegességből eredő arczihntorgatások, fejrázás, reszketés és rángatózás.

A magatartás lehet egyenes, feszes, katonás; lehet hajlott vagy törödlött, továbbá gögös vagy akaratos.

A mozgás gyors, ideges, kapkodó, kényelmes, lomha, félszeg, ügyetlen.

5. A testalkatban rejlő sajátosságok.

A fej lehet feltűnően nagy, vagy feltűnően kicsiny, lehet alakra gömbölyű, hosszukás vagy bätul kidudorodott, úgynevezett vízfej. A fülek feltűnően nagyok vagy feltűnően kicsinyek és elállók.

A homlok magas, alacsony vagy előálló.

A pofacsontok kiállók.

Az áll lehet kiálló és bevont.

A nyak hosszú vagy rövid, az úgynevezett Ádám-csutka erősen kifejlődött.

A vállak szélesek vagy keskenyek, felhuzottak vagy csapottak.

A mell domboru vagy heesett, szűk.

A hát kerek vagy egyenes.

A kezek lehetnek feltűnően nagyok vagy feltűnően kicsinyek, finomak vagy durvák, kérgesek.

A lábak egyenesek, vagy görbék (karikálh kifelé görbült, X láb befelé hajlott). Azonkívül lehetnek a lábak feltűnően nagyok vagy feltűnően kicsinyek.

Kevesebb fontossággal mint a különös ismertető jellel bír a szemüvegviseelés (száraz szemüveg, orresíptető, monocle, színes szemüveg), továbbá a rubázkodás, hamis baj, bajusz vagy szakáll hordása, mert ezen külsőségek könnyen megváltoztathatók: de tekintetbe jöhetnek akkor, ha gyors üldözésről, úgyszólván: nyomunkövetésről van szó.

A személyleírás kiegészítő részét képezik még a nyelvismeretek és írás-olvasás tudása, melyek rendszeresen az egyén kikérdezésével, illetve kipróbálásával állapíthatók meg.

Ha a személyleírást a felsorolt támpontok figyelembevételével szerkesztjük és nevezetesen a «különös ismertető jelek», gondos megfigyelésre alapítjuk, sokkal jobb

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 percz alatt a legmarkosabb migraint és fejfájást olmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógyszerárhu. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítást.

szolgálatot tettünk az ügynek, mintha feljelentésünkhöz a nyomozandó egyén bolt fényképét mellékeltek volna, mert egy részletes és alapos személyleírás *előfotográfia*

A nagykováresi fegyverhasználat.

Köztudomású dolog, miszerint a kóbor cigányba nem szorult valami nagy bátorság és hogy nagy félelmet érez a csendőr-puska iránt, egyszerűen azért, mert nem tudhatja előre, vajjon a csendőr-golyó kit talál? Támadólag csak abban az esetben lép fel, a mikor nyilvánvalóan eredményre számítbat, a mikor néhányan összeverődve védett helyzetből, avagy a sötétség leple alatt sikeres támadást intézhetnek, vagy a mikor az élvezett szesz hatása alatt kivész belőle még az a keves emberi érzés is, a mi őt a csatangoló duvadtól megkülönbözteti.

Akárbány eset volt már, a mikor egyetlen egy csendőr megfékezett egy egész karavánt, de volt olyan eset is, hogy két cigány asszony pusztá kézzel lafegyverzett és megszegyenített egy két főből álló járőrt.

Tudjuk nagyon jól, hogy a kóborcigány minden félelme, alattomosága és megbunyászkodása daczára a csendőrnek halálos ellensége s nem hagy egyetlen egy esetet kibaszhatatlanul, a mikor visszafizetheti a társaival szemben történt *igazságtalanságot*. Minden egyes csendőr igazságtalan vele szemben, a ki becsületesség és tisztesség törvényei ellen sohasem vét. Még jó, hogy ezt a cigánytánt széles Magyarországon senki sem hiszi el.

A cigány tudvalevőleg állandóan hadilábon áll a törvénnyel; lop a hol csak tud, rabol, a mikor meglepetéstől nem kell tartania és hidegvérrel gyilkol, ha ez által egy áruló nyomot megsemmisíthet. Egy-egy nagyobb bűncelekmény elkövetése után azután széteseladnak, ahányan annyifelé és más-más karavánhoz csatlakozva, megszerzik maguknak az alibit, a mi annyi-
val könnyebb, mert áruló nem igen akad közöttük. Ők véd- és daczszövetséget kötöttek egymással a fennálló törvényes rend ellen, a melyet hűségesen megtartanak. S jaj az árulónak! mert azon véres bosszút állanak, ha körmeik közé kaphatják.

A cigány csak akkor tanusít némi bátorságot, ha fel van fegyverkezve. A mikor azután egy karavánban összeverődik néhány férfi, a kik löfegyver vagy revolver birtokában vannak. akkor megtámadják a csendőrrőrt, felkérve azt a különös harczmodort, hogy elszáguldó kocsijokról lövöldöznek az őket üldöző csendőrökre s csak akkor állanak meg, ha egy-egy ló kidül. Azt a kocsit azután otthagya, folytonos lövöldözés között tovább menekülnek, mígaddig, a mig csak tudnak. Ha azután azt látják, hogy meg nem menekülhetnek, akkor hátrahagyják a sebesülteket, az asszonyokat és rajkóikat s azzal a férfiad elszéled a szélrózsa minden irányában. Ezért van az, hogy a csendőr a kocsikon férfit sohasem talál és nem tudja meg, kik lőttek rá, mert az asszonyok mind azt vallják, hogy férfi nélkül utaztak. Ennek az abszurd állításnak ellenkezőjét bizonyítani nem nehéz ugyan, de mit ér el vele a csendőr, ha nem ismeri a főczinkásokat, a kik büntetlenül megszabadulva, rövid ideig más karavánnal találnak menhelyet s később csatlakozva eredeti törzsiüköz, folytatják ott, a hol legutóbb elhagyták.

Ilyen harczmodort folytattak a cigányok a közelmúltban Nagykováresen is és erről az esetről tudósítónk a következőkben számol be.

Kovács Bálint cs. cz. őrsvezető és Pintér József pr.

csendőrből állott járőr f. évi augusztus hó 14-én este kilencz órakor a temesremetei őrsről rendes szolgálatba vezényeltetett ki. A Bukavecz község felé vezető uton egy sátorral bevont kocsit pillantottak meg, a melyet sikerült feltűnés nélkül mintegy 100 lépésnyire megközelíteni. Ekkor egy, a kocsiból elhangzott „hopp” kiáltásra az ut mellett kukoriczából előtörtetett 8—10 férfi. A magukkal czipelt zsákokat a kocsira dobni, felugrálni és vágatva elhajtani, pillanat műve volt. A járőrvezető megállást célzó rákiáltása csak azt eredményezte, hogy a kocsi derekából egymás után ropogtak a fegyverek s a csendőröknek bőven volt alkalmuk megismerkedni a golyósvitással. A járőr mindkét tagja utána lőtt ugyan a Bukavecz község felé rohanó kocsinak, de az nemsokára eltűnt szemek elől. A lövést nem lehetett folytatni, mert a lövedékek a közeli község lakosságában esetleg kárt tehetek volna.

Az üldözést gyalog folytatni képtelenség lévén, a járőr azonnal Bukavecz községbe ment — magával vive az utközben talált cigánykalapot is — ott kocsira ülve utána hajtattott a „Bródi” csárda felé menekült cigányoknak. Itt kidőlt az előfogatos lova, miért is a járőr igénybe vette a korcsmáros kocsiját, a mely elé annak fia, a 15 éves Arató Imre két pibent és jó lovat fogott be s maga hajtotta őket. Csakhamar elértek a Temes hidjára, a hol egy oláh férfi értésére adta a járőrnek, hogy egy több kocsiból álló cigánykaraván Nagykováresre igyekszik. Teljes vágatában haladtak tova, mignem egyszerre csak puskaropogás fogadta őket. A fuvaros megállott, a csendőrök leugrottak s megkezdődött a harc. A csendőrök futólépésben törnek előre; meg-megállnak, válaszolnak a lövésekre s azzal újból előre! Most már eredményes volt a tüzelés. Két kocsi — rajta jajveszékő emberek — megáll. Egy pillanat alatt ott terem a járőr s csak ekkor veszi észre, hogy a többi kocsi vágat tovább. A derék fuvaros — bár az ő feje felett is elsüvitett néhány golyó — bátran követte a csendőröket.

Kovács cs. cz. őrsvezető visszahagyva a két kocsinál a pr. csendőrt, felugrik Arató kocsijára s utána vágat — immár egyedül — a tovarohanó többi kocsinak. Azok megvárják 100 lépésre üldözőjüket s egész sortűzzel fogadják. Nem érzi már a derék csendőr a veszélyt, rá sem hederít a tüzelésre, hanem — most már újból gyalog — még közelebb rohan s oly sikeresen tüzel, hogy azok a kocsik is kénytelenek megállani. Nincs már ellenzegülő, a kitől tartani kellene; úgy eltűntek azok, mintha a föld nyelte volna el őket. Egyetlen egy férfi van az egyik kocsin, a ki nyakán átlöve hörög. Egy másik kocsin egy cigányasszony holtan és egy fiatal leány pedig haldokolva fekszik; a kocsi előtt egy ló hever, a melyből már elszállott a pára. A jajveszékő tömegben egyetlenegy férfi, egyetlenegy fegyver sincs.

Járőrvezető intézkedésére a derék kocsis hazaindul s menetközben átadja a visszamaradt próbacsendőrnek a parancsot, hogy az őrzésre bízott kocsikkal csatlakozzék társához, a ki időközben a közeli malom őjjeli őrével tudatja a nagykováresi őrsrel az esetet, a honnan az őrs legénysége — élén az ép szemlén levő járőrmeisterrel — csakhamar megérkezik. Mig két járőr a közeli terepet kutatja át, addig Kovács őrsvezető a sebesülteket — a kik csak a reggeli órákban voltak szakzerű orvosi kezelés alá bocsáthatók — első segélyben részesíti. Nemsokára kiszorított a fiatal cigányleány is. Járőr mindkét tagja sértetlen maradt. A fegyverhasználat jogosságú kétségen felül áll.

Az esetet elég érdekesnek találtuk arra, hogy azt

olvasóinkkal részletesen megismerjessük, annál is inkább, mert a csendőrök és cigányok között egész tűzharc fejlődött ki, a mennyiben a járőrzetű 15, a pr. csendőr pedig öt lövést adott le. Nincs semmi csodálni való azon, hogy 20 lövés közül csak négy talál, ha figyelembe vesszük azt, hogy a fegyverhasználat sötét éjjel, folytonos üldözés és az ellenfelek állandó tüzelése közben történt.

Ugy Kovács őrsvezető, mint Pintér próba csendőr egyaránt bátran küzdöttek és teljes elismerést érdemlnek.

— 77.

Az ember és a kutya.

Az ember leghűségesebb állatja s a gyermek legkedvesebb játszótársa: a kutya, ez az eszes, okos és tanulékony bázi jószág, a mely megismeri azt, a ki őt szereti és a kit szeret, azt követi, annak kedvében jár s szűz ség esetén őrizi, oltalmazza és védelmezi.

„Az ember és a kutya” czimű hasznos kis könyvet adott ki most az „Állatvédő Egyesület” K. Nagy Sándor ítéltáblai bíró, jeles munkatársunk tollából, mely népies modorban ismerteti a kutyákkal való helyes bánásmódot, az ebtartási szabályokat s összes törvényes rendelkezéseket. A könyvből melynek ára egy korona, közöljük az alábbi részt:

A szelid kutyák ősei voltak: a kis sakál, az indiai és a közönséges farkas. De már a kőkorszakban is megvolt szelidíve némelyike. Azonban a kutyanak akkor nem volt annyi válfaja, mint most, sőt tényleg mind egy válfajhoz tartozott, a mely középtermetű volt s a mi vizslánkhöz hasonlított.

De azért még ma is vannak vad kutyák, különösen Ausztráliában „dingó” név alatt s ezek épen úgy pusztítják a juhokat, mint a farkasok. Elvadult kutyák pedig nagy számmal vannak Törökországban, Görögországban és Dél-Oroszországban. Konstantinápolyban, Stambulban csapatostul kóborolnak a „köpek”-nek nevezett gazdátlan kutyák, melyek a rossz kövezetek, gödrös helyeken táboroznak, ott hozzák világra és nevelik fel kölykeiket s ott végzik életüket is. És egyes városrészeket, vagy utcákat annyira magukénak tartanak, hogy azon a helyen idegen kutyát meg nem tűrnek s az ott található hulladékokból részesülni nem engedik.

Nagyon érdekes a kutyák multja.

A régi egyiptomi síremlékeken többféle kutya látható. A zsidók tisztátalan állatnak tartották a kutyát, de azért nyájörzésre ők is felhasználták. A régi perzsák már a kutyák tanításával is foglalkoztak és törvényt is alkottak a betanított kutyák védelmére s ezeket nem csak nyáj-

örzésre, hanem vadászatra, sőt báborkban is basználták. Ugyanigy volt ez a régi görögöknél. Mikor Kolombus Kristóf Amerikát felfedezte, már talált ott kutyákat. Az északamerikai benszült indiánok farkasszőrű, valamint jól bizó s eledelül használt kopasz kutyákat tartottak.

A pogánykori szertartások közé tartozott, hogy a halott tisztelére vadászebeit a sírjába temették, vagy vele együtt megégették. Így a régi híres görög író, Homéros. emlékezetben hagyta, hogy midőn Achilles máglyára vettette Patroklust, ugyancsak máglyára vettetett vele együtt 12 trójai badi foglyot, négy lovat és 2 kutyát. Lássuk röviden, hogy az újabkori vadnépeknél milyen szerepet játszott a kutya.

Tahiti-sziget (Dél-tenger) lakóinak szelid állatja csupán a disznó, kutya és baromfi volt. A kutyát kizárólag eledelül tartották, melynek húsa — Cook kapitány előadása szerint — az angol báránynál nem sokkal alább való s kiváló jósa valószínűleg annak köszönhető, hogy teljesen növényi eledellel tartják a kutyát. A benszültöttek többre becsülik a kutyabűst a disznóbűsnél.

Az új-seelandi szigeteken a kutyánál és patkánynál egyéb négy lábú állat nem volt honos. Disznó nemlétében a kutyát tenyésztették élelmi czikkül. A kutya szőrből az új-seelandiak bálót fontak.

Az Alacsony-szigeteken bosszú, selyemszőrű kutyafajt tenyésztettek, mely a többi (Sandwich Tahiti) szigeteken nagy keletnek örvendett.

A grönlandiaknak egyedüli bázi állatjok a kutya, melyet néha vadászatra, de leginkább szánhuzásra szoktak használni.

Ezeket a szánba fogott kutyákat korántsem valami könnyű dolog ám kormányozni, vagy teregetni, egyszóval kocsiskodni velük. Nézzük csak!

Mindegyik kutyának külön iştirángja van, melynek egyik vége a szán elejéhez, másik vége pedig a kutya hasa alatt, lábai közt elbnjtatva, a nyakán levő övböz van erősítve. Eszerint a kutyák majdnem mind egyszéltére vannak fogva; iştirángjaik tehát nagyon könnyen összekeveredhetnek. (Kivált ha figyelembe vesszük, hogy pl. — mint a legújabb éjszaksarki utazó, Cook mondja — az ő mindegyik szánjába 13—13 kutya volt fogva.) A kutyafogatot az ostornak majd egyik, majd másik oldalra való legyintése s bizonyos szavak ismétlése által szokta a kocsis kormányozni, t. i. azt kiáltja neki: „wööa!”, a mi azt jelenti, a mit a mi kocsisainknál (tisztántúli nyelven) a „hóba!”, azaz megállj!

Hogy az eszkimók milyen bővében vannak a kutyáknak még ma is, erre nézve érdekes adatokat szolgáltat az éjszaki sark felfedezőjének: Cook-nak leírása. Ez mondja, hogy midőn elérkeztek a Karnak nevű eszkimótelepre, ott öt sátor mellett 45 kutyát találtak, holott a férfiak mind távol voltak a teleptől s így távol volt velük a kutyák egy része is. A Robertson-foknál levő eszkimótelepen 10 férfi, 9 nő, 31 gyermek és 106 kutya volt. Grönland legészakibb, de legvirágzóbb és leggazdagabb eszkimótelepén, a hol 12 prémkunyó és 7 kőbáz is van: Annootok-ban, 12 embert és mintegy 100 kutyát találtak s ezek voltak a legjobb kutyák. Itt történt — írja tovább — hogy midőn nagyobb kirándulásra készült, a kutyák számára a bámot és egyéb szerszámot kizárólag vitorlavászonból varrta össze, mivel úgy tapasztalta, hogy a sarkvidéki kutya, ha éhes, még a saját bőrszerszámját is megeszi. Pedig az éhes-

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
ERENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRUT 8. SZ.
 13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

get napokon keresztül kibírja. Az északi sark elérése alkalmával — mondja tovább Cook — már a nagyon is rohamosan fogyó konzervből (vagyis az elromlás megakadályozása végett apró pléh-edényekben légmentesen elzárt busból) nem akart adni a kutyáknak — a melyek eddig szintén ezzel táplálkoztak — hanem minden vad teljes hiányában kénytelen volt a bőséges szánhuzó ebek közül egyeseket leölni, (a 2 szánba 26 eb volt befogva) és a többieknek eledelül adni, míg aztán visszatérésük alkalmával végre jegesmedvékre akadtak s ezeknek el ejtésével megmenekültek az ebek az éhségtől és a többiek részére való feláldoztatástól.

Különbö az eszkimók mosogatásra is felhasználják a kutyákat, a mennyiben fazekait és bográcsait soha nem szokták kimosni, hanem odaadják a kutyáknak s ezek szívesen kinyalogatják.

A grönlandieszkimók a kisgyermek sírja mellé kutya-fejet tesznek, mivel a kutya lelke mindenüvé megleli az utat és így a tudatlan kisednek is megmutathatja a lelkek országába a vezető ösvényt. Viszont azonban a kutyák gyakran kiásák a sírokat, mert ezek csak kevéssé vannak befedve, mivel az eszkimók azt hiszik, hogy a holttestre nehezede minden tárgy annak fájdalmat okoz.

Az észak-amerikai indiánoknak Vancouver szigetén pusztá kutyaszörből, vagy ludpebelyllyel vegyített kutyaszörből, czedrusfa héjából készült fonállal egybeesőtt pokróczuk is volt.

A Dél-Amerikában lakó patagoni indiánok a kutyákat madarak és fókák fogására használják.

A Tűzföld lakosai betanítják a kutyákat foka, vidra, madár és egyéb vadászatra. Holdvilágoséjeken a pihenni eltűnt madarakat nemcsak a férfiak, hanem a kutyák is fogdoszták, melyeket kiküldenek a sziklákon, vagy tengerparton alvó madarak elkapdosására s az ebek oly ügyesen vannak betanítva, hogy a mit megfoghatnak, a legkisebb zaj nélkül gazdáikhoz viszik s aztán visszaeszeladnak és minden fordulóval szájukban madárral térnek vissza. Olyan helyeken, hol a strucc-madarak vadon tenyésznek, ezeket rendszeren betanított kutyákkal fogják. Sőt a chono-indiánok kutyái nemcsak madár, hanem halfogásban is segítenek gazdáiknak. Ez állatok a komondorhoz hasonlítanak, de igen eszesek s foglalkozásaikat könnyen eltanulják. Két indián tartja a hálót a vízben, s a kutyák nagy kört elfoglalva, víz alá buknak s a halakat belekergetik a hálóra. A kutyáknak nagy kedvük telik a halászatban s örömeiket hangos ugatással tolmácsolják, valahányszor friss levegőt színi feljönnek a víz színére. Hasonlóképen használják a kutyát guanaka-vadászatra is. Hogy a fuegioiak, a kik különben emberevők, mint becsülik meg a kutyákat, példát mond arra egy utazó, a ki látva, hogy a vadak a saját csapatukból a legöregebb asszonyt meg fogják és megeszik, azt kérdezte tőlük: miért nem ölik le inkább a kutyákat? azt a feleletet kapta: «azért, mert a kutyák iappot, azaz vidrát fognak.»

Ha most már végül áttekintjük, hogy az ujkori vadnépek mire használták a kutyákat, úgy találjuk, hogy az újzeelandiak, fidzsi-szigetiek és társaság-szigetiek eledelül, — a fuegioiak, a bnschmannok, hottenották, ausztráliaiak és északamerikai indiánok vadászatra, — az Északamerika nyugati részen lakó indiánok vadászatra és szöréért, — az eszkimók pedig húzásra, a chono-indiánok halászatra, a pásztorok a nyáj őrzésére, sőt Plinius szerint hadi szolgálatra is használták a kutyákat.

De nemcsak a vad népeknél, hanem a mai chinaiaknál és perzsáknál is igen érdekes dolgokat találunk a kutyákról.

Kreitner Béla írja: «Gróf Széchenyi Béla keleti utazása» című művében a következőket:

«Már Kbinában sokat hallottunk beszélni a tibeti ebekről, annyira, hogy szinte tiirelmetlenül vártam az alkalmat, hogy ez állatokkal megismerkedhessem. És valóban meg is érdemlik a dicséretet. A tibeti ebek nagyon hasonlítanak a legszebb Newfoundlandiakhoz, csak hogy fejük nagyobb s a sörényalaku szőr impozánsul szilaj kifejezést kölcsönöz tekintetüknek. (Majdnem orosz-lánnak látszanak.) E benyomást még fokozza az, midőn a tulajdonos Jak szörből készült bozontos nyakövvel látja el őket. Az ebek színe fekete és világosbarna között váltakozik s a fekete példányok gyakoriabbak. Általában véve harapós bestiák, melyeket a háznál lánczra tartanak s melyeknek mély ugatása megreszketteti a levegőt. Támadásközben folyvást csóválják a farkukat. Mint jubászkutyák, vagy Jak karavánok mellett rendet tartanak a nyáj körül s egyuttal a biztonságról is gondoskodnak. Gróf Széchenyi Béla három gyönyörű példányt vásárolt meg belőlük. Ezek közül kettő: a Dsundu és Dsama nemcsak idomításra képeseknek mutatkoztak, ámbár minden rendelkezhető eszközt alkalmazásba kellett venni ellenőkből, hanem egészségük veszélyeztetése nélkül elviselték az Európába való tengeri utazás minden fáradságait is. Ez idő szerint (1882) legmegbízhatóbb őrei gróf Széchenyi nagy-czenki kastélyának, a Fertő-tava partján. Egészen másként viselte magát a harmadik: Dsamu. Határozott ellensége lévén minden európainak, egyikünket sem szenvedett közelében, sőt a grófot, a ki azzal akarta megszelidíteni, hogy személyesen nyújtotta neki az eledelt, ismételve meg is harapta. Egyszer komoly sebet ejtett a grófnak jobb karján. Ez eb majdnem minden éjjeli szálláson gondoskodott élelmezésünkről, mert a közelébe jutott tyukoknak és disznóknak irgalom nélkül összeharapta hátgerinczét. Midőn azonban Bamo helységben (Tibetben) egy szegény öreg asszonyt, a ki őt hotjával megfenyegette, úgy összeviszta mart, hogy nem sokára belehalt, Dsamu sorsa is el lett döntve. A gróf rögtön agyonlőtte.»

«A Batangi király különös barátja lévén az állatoknak, leginkább lovak, öszvérek, ebek és macskák tenyésztésével foglalkozott, sőt kertjében még egy morotát és egy medvét is láttunk.»

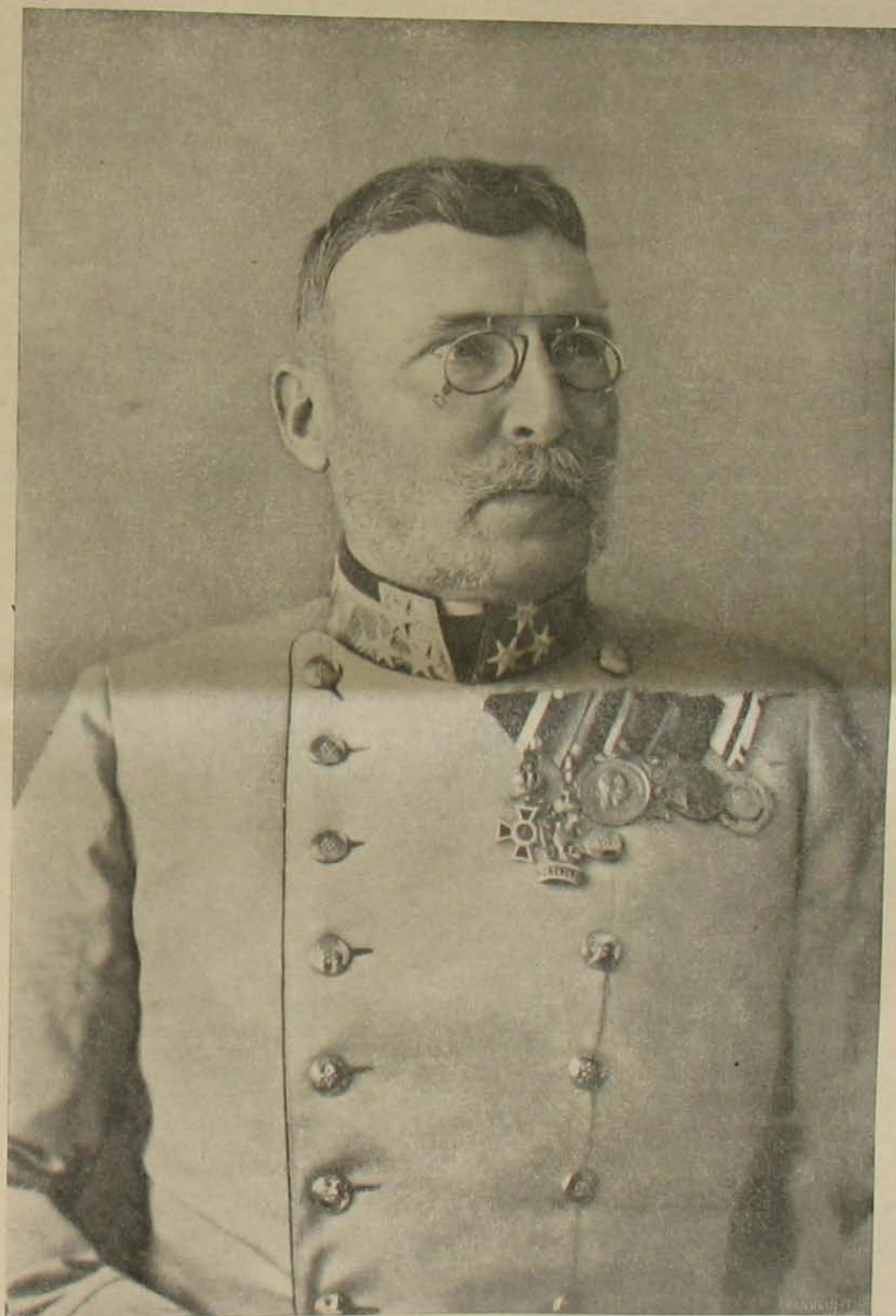
«Tibetben a házi eb nem oly gyakran fordul elő, mint Chinában, de alakjára nagyobb, erősebb és színére, testalkatára nézve jelentékenyen szebb.»

«A kínai ebeknek hegyes orruk van, melyet magasra emelnek és zavartan szaglászásuk az európai emberről származó szimatot, behúzza farkaikat. Majd fogvisorítva, hangos ugatással rohannak rájuk, de az első göröngy eldobására futnak azután, valami jó falat roményében s egymást marva veszekednek azon.»

A kutya a mi őseinkkel együtt került Európába. Még a neve is ázsiai eredetű, a hol «kutá»-nak hívták, (a mint azt a selyp gyermek szokta mondani) s ebből származott a kutya szó.

Érdekesen szól erről egyik nagy tudósunk a magyarok eredetéről írott könyvében, a következőleg:

A nomád pásztornépeknél a kutya, mint a pásztorok bí kisérijé, már korán vergődhetett nevezetességre. Ez állat különféle fajainak neveinél azt vehetjük észre, hogy a nyelv egyrészt a finn-ugorral, másrészt a török-tatárral

Aulenberg Móricz gyalogsági tábornok, az új hadügyminiszter.

való közösséget mutat fel, mivel a magyar eb az ugor amp, ämp és a török et, a magyar kutya azonban az ugor kuta vagy kucza, kutka és a török küczük (kölyök kutya) alakkal hasonlítható össze, a minél szembeszökő, hogy a magyar inkább közeledik a finn-ugor felé, holott kiválóan török területen csak a magyar kopó (vadász kutya) egyezik meg az oszman (török) kopoj (vadász kutya) és köpek (nagy kutya) alakokkal; továbbá a magyar agár a a török igär szóval. Ez a körülmény arra mutat, hogy a kutya csak azután emelkedett fontosságra, mintán a magyarok és ugor népek már együtt éltek, mintbogy először ez az állat az utóbb említett (ugor) kiválóan vadászattal foglalkozó néptörzsnél nagyobb tiszteletben állott, mint a nomád törököknél, kik a kutyát bizonyára régen ismerték, de mindig a gyalázat és megvetés tárgyának tekintették. (Van egy példabeszédük is: hitványabb a kutyánál.)

Őseink bejövetele előtt nem ismerték a kutyát Európában s épen azért sokáig csak *Canis hungaricus*-nak, azaz magyar kutyának hívták. A mint ez igen gyakran előfordul régi idegen történetírók műveiben.

Különbben az olyan vándoréletet élő és nyájait mindenféle magával bajtó népnél, mint a mieink voltak Ázsiában, nem is maradhatott el a kutya. De hogy csakugyan velők jött az Európa, az kétségtelen abból a történeti tényből, hogy midőn Álmos vezér az új hazába törekvő útjában Oroszországba törve, Kiew várát ostromolta, katonáit így tüzelte a barczra: „Ne háborítson benneteket az oroszok és kúnok sokasága, a kik hasonlóak a mi kutyáinkhoz (nostris canibus) s a kutyák, mint megballják uroknak szavát, nem megrémülnek-e?”

A kutya az ősmagyarokkal nagy tiszteletben állott. Mikor valamelyik néppel vagy nemzettel békét kötöttek a kutya fejére tett kézzel esküdtek a békekötés megtartására. Mások azt írják, hogy a szövetség megkötése jeléül kutyát áldoztak. Ily módon erősítették meg a kunok a görög császárral való szövetségüket, a mikor a szövetezők körébe egy kutyát vittek s ezt a kunok és görögök főembere kardjaikkal darabokra vagdalták, kijelentvén: „Így vesszenek azok, a kik a szövetséget megszegik.”

A németek a középkorban egyes államokban arra ítélték némely bűnöst, hogy egyik faluból a másikba kutyát vigyen az ölében. Sőt nyoma van annak is, miként Henrik császár, midőn Zoltán vezér emberei tőle adót követeltek (934-ben), az adófizetést megtagadván, egy kutyát küldött hozzájuk, azt akarván ez által jelképezni, vagy tudokra adni, hogy küldetésükben „kutya arczot foglak”, vagyis kudarcot vallottak. (Mert állítólag a kutya-arcból származott a kudarcz szó.)

Babonák is vannak a kutyákról. Nálunk az együgyű emberek megborznak a kutya éjjeli kísérteties vonításától, mert azt hiszik, hogy az tüzet, balált vagy másféle szerencsétlenséget jelent. Sokan azt gondolják, hogy ha a kutya a ház vagy ol fala tövében gödröt kapar, annál a háznál rövid időn belül valaki meghal. Együgyű babonás emberek hiszik azt is, hogy azon a helyen, a hol kutya van eltemetve a földben, eső nem esik, tartós szárazság uralkodik, jég, eső, zivatar támad. Egy régi monda bagyta fenn emlékül, hogy Selmecsvárosa újraépítője, Rössel Borbála bű kutyája temetése alkalmával a várost kén láng vette körül, jégeső, vihar támadt, mennykövek csaptak le és szétszórták az istentelen merénylőket (a kik a bű bűt elpusztították), az eb sírjából pedig láng csapott ki. Babonás emberek azt is hiszik, hogy az olyan kutya, amelyik valamelyik folyóvízről van elnevezve, meg nem vész; annál a há nál, a

melyet ilyen kutya őriz, tűz nem üt ki, szárazság nem lesz. Részben aztán ez az oka annak, hogy a kutyák többnyire a folyóvizektől veszik a nevüket, no meg az is, hogy mi szeretjük emlegetni a magyar folyóvizeket s ezért van a sok: Tisza, Duna, Körös, Maros, Sajó, Szamos kutyánév.

A kutyákról nagyon sok közmondás és példabeszéd van, pl. Eb ura kurtá. Eb ura fakó. Ember teszi a fogadást, eb a ki megállja. Kutyabitű. Kutyatermészetű. Ebadtá. Ebanyád. Eb szülte. Kutyafajta. Ne kutyálkodjál. Erdélyi János mintegy 300 közmondást jegyzett fel a kutyákról.

A kutya a pásztoroknál a nyáj mellett egy-egy, vagy több embert is pótol: a nyáját éjjel őrzi, nappal terelgeti.

Hogy a kutya mennyire ragaszkodik gazdájához s ennek szavát mily hűségesen teljesíti: erre számtalan példát lehetne felhozni. De legfényesebb kijelentés foglaltatik erre vonatkozólag a legfelsőbb bíróságoknak a m. kir. Kuriának azon határozatában, melyben kimondja: „a kutya tulajdonosa nem büntethető, midőn a kutya a gazdájával veszekedő egyént gazdája védelmezése közben megbarajja.” Mintha csak azt nyilvánította volna ki a legfelsőbb bíróság, miként nagyon természetes dolog az, hogy a hűséges kutya védelmezze gazdáját s mert ez a kutyának saját ösztönéből származik, gazdáját felelősségre vonni nem lehet.

KÉPEINKHEZ.

Auffenberg Móricz lovag, gyalogsági tábornok, az új hadügyminiszter.

Báró Schönaich Ferencz közös hadügyminiszter előrehaladott kora miatt eddigi diszes, de felelősségteljes állásáról lemondván, Ő Felsége mult hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával Auffenberg Móricz lovag gyalogsági tábornokot, a 15. hadtest parancsnokát és szerajevói vezénylő tábornokot nevezte ki hadügyminiszterré.

Az új hadügyminiszter a hadsereg egyik legképzettebb tisztje, közismert szerény ember, de sokat olvasott és nagyműveltségű katona.

Életrajzi adatai szerint az új hadügyminiszter a 64-ik gyalogezred tulajdonosa: 1852-ben született s 1871-ben került ki a bécsúj helyi katonai akadémiából, majd 1875—1877 között a hadiskolát látogatva, ez utóbbi év novembereben a vezérkarhoz osztatott be szolgálat-tételre. Mint fiatal vezérkari százados résztvett Bosznia okkupációjában s aztán felváltva majd a katonai térképészeti intézetnél, majd pedig a hadügyminiszterium vasuti osztályánál teljesített szolgálatot. 1888—1892-ig mint vezérkari őrnagy, a 28-ik gyaloghadosztály vezérkari főnöke volt, mikor is alezredessé lépett elő és a 96. gyalogezredhez helyeztetett át, két évvel később pedig mint ezredes állandó csapatszolgálatra lett beosztva. Ebben az állásában 1895 áprilisától kezdve a 23. gyalogezredet, később a 78-ikat vezényelte s végül a 65-ik gyaloghadosztály parancsnokává neveztetett ki Győrbe. Ezen állásában érte a vezérőrnagyi kinevezés, majd 1905-ben mint altábornagy átvette a zágrábi 36-ik gyaloghadosztály parancsnokságát és megmaradt ezen állásban 1907-ig, mikor is a hadügyminiszteriumba lett beosztva, majd 1909-ben a 15-ik hadtest parancsnokává és Szerajevó kormányzójává neveztetett ki.

Mint látjuk, egész katonai szolgálatait a vezérkar és csapatszolgálat körében töltötte el s így most, mint

kiválóan tapasztalt katona, hogy a badsereg élére került, hatványozott erővel fejtheti ki és érvényesítheti gazdag katonai tapasztalatait.

HIREK.

Agyonlőtt csendőr. Takács József és Vida Antal lajtakárai őrsbeli csendőrökből állott járőr, szeptember 30-án reggel, a zurányi vasuti állomás közelében igazolásra szólított fel egy csavargó külsejű egyént. Az igazolásra képtelen csavargót járőr Zurányba akarta kísérni, azonban az kísérés közben forgópisztolyt rántott elő s azzal Takács József csendőrt agyonlőtte és futásnak eredt. A menekülő csavargó ellen Vida Antal csendőr lőfegyvert használt s azt életveszélyesen megsebesítette. A mérnyelő neve, miután súlyos sérülése miatt kihallgatható nem volt, sem írásai nincsenek, ezideig meg tudható nem volt.

Megtámadott csendőr. A békásmegyer-csillagbegyi tisztviselőtelepen szeptember 23-án éjjel 12 órakor, Počuča Milos, Milován Luka és Nikolić Mátyás horvátországi kőbányamunkások Váradi Ádám szolgálatban állott békásmegyeri őrsbeli csendőrt lefegyverzési szándékkal megtámadták, miközben Počuča a csendőr fegyverét is megragadta, egyik társa pedig a fegyver birtoklásáért folytatott tusakodásban a csendőrt balkaron szurva, könnyen megsebesítette. Váradi csendőr támadóival szemben kardot használt s azok közül Počuča Milost fején és jobb kezén súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette. A fegyverhasználat után a támadók elfogtak.

Orvtámadás. Magyar István bihardiőrségi őrsbeli csendőrt, szolgálatteljesítés közben, szeptember 23-án éjjel 11 órakor Bihardiőrszegen Zige György és Takács József ottani legények orozva megtámadták és botokkal leverve, súlyosan megsebesítették. A támadók az őrs által elfogva a bíróságnak átadottak. A súlyosan sérült csendőr az őrsön ápoltatik.

Ellenszegülés Szabó Imre cz. őrmester, körösbökényi őrsparancsnok szeptember 25-én délután Körösbökényben Perva Dirika ottani lakos ul szemben ellenszegülés miatt, annak könnyű sérülésével végződő szuronyfegyvert használt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az állatfajok száma. Hogy az állattan tudománya az utolsó száz évben milyen óriás baladást tett, arról egy statisztika nyújt fölvilágosítást, a melyet Shipley angol zoológus tett közzé, a mely a ma ismert állatfajok száma tekintetében pontos és érdekes. 1840-ben az összes ismert állatfajok száma 73.588 volt, 1881-ben pedig már 311.653 állatfajról számoltaknak be a természettudósok. Ötven évvel az előtt csak 1200 emlősszállatot ismertek, ma már 2300 az emlősszállatok fajainak a száma. Az ismert madárfajok száma 3600-ról 11.000-ra, a kigyók és bűllők száma 543-ról 3400-ra, a halak száma pedig 3500-ról 11.000-ra növekedett. Ugyanabban az időközben a földfedezett molluszkfajok száma 11.000-ról 33.000-ra, a rovarok száma pedig ugyancsak tetemesen növekedett. Manapság 7500 különböző teknősszállatot, 3070 különböző pókot, 1300 különböző százlabút és 18.043 különböző tengeri tüskésállatot ismerünk, míg az ismert féreg- és kukacsfajok száma 372-ről 6007-re, a protozoák számapedig 305-ről 3500-ra növekedett.

Vasuti vonat a szélvészben. Nébány hét előtt Amerikában a vihar ereje nyílt pályán feltartóztatott egy vonatot és ebből az alkalomból felvetődött az a kérdés, hogy képes-e a vihar egy vonatot fel is fordítani? Tényeket hoztak fel arra, hogy ez már több ízben megtörtént. 1868-ban a francia déli vasuton, Lencante és Fiton között a vihar, a mely 150 kilogramm nyomással száguldott tova, egy vonatot lefordított a vágányokról. Csak egy jól megrakott teberkocsi maradt állva, mert ennek a felfordításához legalább 250 kilogramm nyomás kellett volna. Hasonló eset történt Neverstone közelében. Egy tíz kocsiból és mozdonyból álló vonatot, melyen harmincznégy utas volt, a vihar felborított. A vonat valami biba miatt ép a leveni viadukton állt, a mikor a szél teljes erővel neki feszült és féloldalt fordította. A szél sebessége ennél az esetnél 190 kilométer volt, a nyomás pedig, a melyet a kocsiakra gyakorolt, 190—200 kilogramm volt.

A mormonok Angliában. Daczára az angol lapok erőyes hadjáratának, a mormonok mindinkább megvetik lábukat Angliában. Különösen az angol leányok törbetlen hivei a mormonizmusnak, bár igen jól tudják, hogy ez a vallás ma is megengedi a többnejűséget. Tavasszal rendszeresen százával vándorolnak Amerikába az angol lányok. Azzal az ürüggyel szállnak az óceán hátára, hogy szolgálatot vállalnak odaát, ám utjuk végső állomása Utah városa, céljuk pedig az, hogy mellékfeleségekké legyenek a mormonok között. Amerikában ugyan törvény üldözi a többnejűséget, de ezen könnyű szerrel teszi túl magát a mormon férfi. Nyilvánosan csak első feleségével köt házasságot; a másodikkal, harmadikkal stb.-vel való egybekelésénél már az első feleség a hivatalos házasságkötő személyiség. Ő buzza a férj és az új asszony ujára a jegygyűrűt és az új párt szintén ő áldja meg. Világos ebből, hogy minden mormon férfinak csak egy törvényes felesége van. A hivatalos angol körök csak most ismerték föl annak a propagandának a veszedelmességét, a mit a mormon papok Angliában folytatnak és a belügyminiszter máris elhatározta, hogy a legerélyesebben lép föl ellenükben.

Keleti hűsítő. Körülbelül olyan szerepet, mint nálunk a fagyalt, játszik a keleten a serbet és a yaourt. A serbet a perzsák kedvencz itala, a melyet az arabok serupnak neveznek ezukorpor és baraczka, eper- vagy málnaléből áll, a melyhez egy kis pézsmát, vagy friss rózsalevél-levet kevernek és végre formákba öntik és megszáritják. Az ilyen száraz gyümölcskonzerveket a délvidéken már régóta készitik. Élvezés előtt a növénykivonatot tartalmazó kockákat hóval vagy finomra tört jéggel telt pobarakba teszik és addig keverik, míg az egész félig felolvad. A yaourtot, melyet főleg a törökök kedvelnek, következőleg készitik: Egy fél liter tejbe, miközben a tej forr, egy kanál borseprőt tesznek. Az ilyen módon megaludt tejből fél kanállal öntenek egy másik fél liter, a forrás állapotában levő tejbe, mire ez a tej is megszakszik. Miután ezt az eljárást, mindenkor friss tejjel kétszer báromszor megismételték, a tej már nem seprőízű és ez a yaourt. A yaourt, ha állni hagyják, napról-napra savanyúbbá válik és végül teljesen beszárad, anélkül, hogy megromlana. Ebből aztán úgy készitik a hűsítőt, hogy kissé megezukszoza, cserépfizokakban hűtött vízben feloldják.

Nők mint esküdtbírák. Amerika egyes államaiban nők is lehetnek ítelkező tanjui az esküdtbírásgoknak s a szép nem eleinte ugyancsak nagy buzgalommal fogott hozzá az új jog lelkiismeretes gyakorlásához. A nagy

buszgalom azonban nem sokaig tartott és most már hovatovább olyan akadályok kezdenek fellépni, a melyek hamarosan lejárják majd a vegyes bíróságokat. Így az Egyesült-Államokhoz tartozó Seattleban ugyancsak különös következményei jelentkeztek a nők esküdtbíró-sági tisztjének. Eleinte itt is özönlöttek a nők, hogy részt vehessenek az ítélkezésben, de a nagy igyekezet csak egy-két napig tartott, mert hamarosan megismerték az intézménnyel együttjáró kellemetlenségeket. Így például Tacomában, a hol hat férfi és hat nő ült az esküdtek padján, egy nagy bűnügyet nem tudtak 24 óra alatt letárgyalni s a jó esküdt-polgároknak, polgárnőknek ott kellett aludniuk a törvényszék épületében az esküdtek szobájában, elzárva a külső világtól. Az asszonyok azonban értbető módon sehogy sem akartak ebbe belenyugodni s végre is a törvényszék elnöke kénytelen volt mindenfelől összehordott spanyolfalakkal két részre osztani a tanácskozási termet, a melynek egyik részén azután a nők, a másik felében pedig a férfiak tértek pihenőre. Ezek az apró kellemetlenségek azonban alaposan elvették a nők kedvét az új jog gyakorlásától és ma már az említett állam bölgyei alaposan fáznak az esküdtbírói kisoreolásoktól. Így történt aztán, hogy a legutóbb esküdtbíróvá kisorsolt 23 nő közül buszonkettő azonnal a felmentését kérte különböző ürügyek alatt és csak egy volt hajlandó az esküdtek között helyet foglalni.

Az esőfa. Peruban van egy fa, mely védelmet nyújt a szárazság ellen. A fát legáltalában eső-fának nevezhetjük. A fának nagy levelei vannak, melyek vége csúcsban fut össze. Minden levélnek tölcser formája van, azzal a különbséggel, hogy nem függőlegesen állnak a levelek, hanem vízszintesen, a nyílással fölfelé. Ha a levél tele van vízzel, a levél két vége összezáródik és a víz benne marad a levélben. Midőn pedig eljő az óriás szárazság ideje és a folyókban kiapad a víz, a levelek lassanként kiszivárogtatják magukból a bennük összegyűlemlett vizet. Az egész vidéken perzselő a hőség s kiszárad a föld, a fa alatt kellemesen hűs a levegő és a talaj vízenyős. Egy fának kilencz gallon vízre van naponként szüksége, hogy fejlődésében el ne maradjon és ki van számítva, hogy ha egy négyzetkilométernyi területet 10.000 darab fával beültetnének, napi 30.000 gallon vízre volna szükség. A fönnebb említett fa ezt képes nélkülözni, mivel önmaga táplálja magát vízenyős anyaggal. És habár száraz, kietlen helyen van, a bol minden más növény elpusztul, évről-évre hatalmasabbá nő.

Szerkesztői üzenetek.

H. E. Csuz. Könyvre való vásárlás, ha az illető tartozását kifizetni tudja, nem eshetik ezen fogalom alá.

Vitafüző. [Az 1883:XX. tez. 17. § értelmében vadászati kihágást képez.

Havasi 52. A Laktanya-szahályok 1:3. pontja, illetőleg a Szolg. szabályzat 33. §. megfelelően intézkedik. Ha ez irányban mégis sérelem történt, forduljon előjáró járásparancsnokához.

Dinnyesháti öreg csendőr. 87 évi augusztus hó 26.

N. J. Örsparancsnok. Nem ismerjük ugyan a rendelő-iv szövegét, de hasonló megtörtént esetek után ítélve, nem marad más hátra, minthogy a rendelt ruha írást megfizesse. Minek ült fel az úgynöknek? Per esetén nagyon kérdésos, hogy tudja-e állításait bizonyítani, a igenlő esetben sem tudni, hogy a bíróság hogyan fog ítélkezni. Az összeg különben sem oly nagy, hogy érdemes volna pareskedni. Tekintse az összeget tudijnak, máskor legyen óvatosabb. — A bélyegeket lapunk javára bevételteztük.

S888. D. A. Nem tudjuk mióta szolgál? Ha szolgálati ideje folytán nincs igénye nyugdíjra, úgy alig hiszszük, hogy betegsége miatt nyugdíj folyósíttatnék. A kivizsgálás eredménye és az orvosi bizonyítványok és vélemények mindenesetre döntő befolyással lesznek. Okmányai új kerületénél vannak.

100. Mindaddig míg el nem lesz tőle véve, viselheti. Az áthelyezés a viselésre nincs befolyással.

L. B. ez. őrs. Az előző hat év be nem számítható, újabb felülvizsgálatára után azonban Felségkérvénnyel kérheti a beszámítást.

Détánfalvi őrs. 1. Olvassák el az 1879:XL. tez. 117. §-át. 2. Ha súlyosbító körülmények nem forognak fenn, a bíróság valószínűen kihágásért fog ítélkezni.

Sz. őrs. Mintán az elkövetés helye a mérvadó: b.-i őrs.

M. A. őrmester. Bármely budapesti fegyverkereskedésben megkapható.

Kiváncsi. 1—2. Igénye nincs.

Sz. M. őrs. Dunabükény. Ha tényleg nincs megszokítás, akkor a postánál töltött idő beszámíttatik.

L. J. csendőr Középpalotja. Ha a megszokítás rövid és kellően indokolható, úgy remélheti, hogy felségfolyamodványa kedvező elintéztést nyer.

P. őrs. mintán ezen kérdéshez előjáróinak van elsősorban hozzászólásuk, nem adhatunk feleletet. Forduljon előjáró tisztii parancsnokához.

M. M. őrs. Parnó. 1. A fogyatékbavétel napjával megszűnik a lakbérre vagy lakásra való igény is. Egy rendelt ruha s télen egy köpeny. 2. Nyilvános helyeknek tekintendők.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, boszniai csendőrség, cs. és kir. közűshadsereg szerződ. szállító

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbőrből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény mellett szállítását. " " "

Kiváncsra árjegyzéket bérmentve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Áthelyeztettek:

1911 október 1-ével:

Török Kálmán IV. számú csendőrkerületbeli százados, beregszászi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a VIII. számú csendőrkerülethez: Belényesre;

Imreh Ferencz VIII. számú csendőrkerületbeli százados, nagykarolyi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerülethez: Beregszászra;

Wachsmann Vilmos VIII. számú csendőrkerületbeli százados, belényesi szárnyparancsnok, hasonló minőségben ugyanazon csendőrkerületnél: Nagykarolyra.

Várakozási illetékekkel szabadságoltattak:

Mohácsi Ferencz m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen” 1911 október hó 1-től szakitandó hat hó tartamára.

Választott lakhely: Zircz.

Gábel Alajos m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen” 1911 október hó 1-től szakitandó hat hó tartamára.

Választott lakhely: Dombóvár.

Nyugállományba helyeztettek:

1911 október 1-ével:

Orbán János m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Csikváldotfalva.

Gergely Sándor m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Bánffyhungad.

Keresztes Sámuel m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Szászrégen.

Gothárd János m. kir. II. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint „rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Sepsiszentgyörgy.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:
dr. Virág László a m. kir. budapesti honvéd-helyőrségi kórház állományába tartozó törzsorvos, a m. kir. csendőrség egyőneinél 19 éven át fáradhatatlan buzgalommal teljesített egészségügyi szolgálataiért.

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Tóth András I. cz. őrmester, Gy. Szabó Sándor, Lőrincz Miklós és Juhos Károly cz. őrsvezetők, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett kiválóan buzgó és eredményes tevékenységükért, alárendeltjeiknek helyes és czélirányos befolyásolásáért, nemkülönben példás magatartásukért.

Vegh Sándor cz. őrmester, hosszas csendőrségi szolgálati ideje, de különösen az utóbbi két év alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaért és eredményes tevékenységeért, őrsének kifogástalan rendbentartásáért, alárendelt legénységének helyes és czélirányos vezetéséért és oktatásáért, nemkülönben az utóbbi időben tanúsított példás magatartásáért.

A m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Burus Sándor csendőr cz. őrsvezető és Svola István csendőr, egy tűzvész alkalmával az életbiztonság, valamint a tűzoltás és vagyonmentés körül tanúsított bátor, gyors és fáradhatatlan tevékenységeért.

Szabó Kálmán I. és Gulyás János cz. őrmesterek, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított buzgó, körültekintő és eredményes tevékenységükért, nemkülönben példás magatartásukért.

A m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Csillag József cz. őrmester, egy szándékos emberöléssel párosult rablás és egy 1700 korona kárértékű betöréses lopás tetteseinek nagy kitartással folytatott ügyes, szakavatott s fáradságot nem ismerő hosszas nyomozással történt kiderítése, elfogása és az igazságszolgáltatás kezébe juttatásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Marcos István és Pap Tivadar cz. őrsvezetők, Barizs Lajos, Békési Mihály, Jeles István, Tarsai Gyula, Harsányi Károly csendőr cz. őrsvezetők és Orosz Mihály csendőr, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett odaadó igen eredményes tevékenységükért, nemkülönben példás magatartásukért.

Keresztesi György járásörmester, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységeért, mint járásparancsnok őrsének jó rendbentartásáért, alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért és vezetéséért, nemkülönben példás magatartásáért.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Riklikk Sándor csendőr czimzetes őrsvezető és Klusil Márton csendőr — a pécsi szárny állományában, — szándékos emberöléssel párosult rablás és egy 1700 K kárértékű betöréses lopás tetteseinek hosszas és fáradszó nyomozással történt kiderítése körül tanúsított eredményes tevékenységükért.

Előléptettek:

1911 szeptember 16-ával:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Piriczky Dénes cz. őrsvezető, *őrsvezető cz. őrmester* é;
Szepessy Jenő és Papp Domokos cz. őrsvezetők, *csendőr cz. őrmesterek* ké;

1911 szeptember 26-ával:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Győri Ferencz, Dunka István, Csordás András, Tamba

Miklós, Seres Gergely, Széni János, Tanyi József, Vigh József és Simon György őrsvezetők, *őrsvezető cz. őrmesterekké*:

1911 szeptember 1-ével:

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Pál József, Biró Benjámin, Paczó János, Pleskó Pál, Debreczeni János és Zajdon Vilmos *cz. őrsvezetők, őrsvezetőkké*;

az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

1911 szeptember 25-ével:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Szűcs Illés, Nagy Dénes, Rétyi Mihály, Szűcs Mihály L. Szécsi János, Pál Miklós, Boda Balint, Lukics Péter, Kosztin Vazul, Papp Péter és Botos Máté *csendőrök, csendőr cz. őrsvezetőkké*.

Katonai szolgálati jel:

A I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Birtalan József járásőrmester, 1911 szept. 5-én.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Kalapos Pál *cz. őrmester*, 1911 szept. 7-én;

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Horváth Ferencz *cz. őrmester*, 1911 szept. 15-én és Hézső Sándor *cz. őrmester*, 1911 szept. 17-én;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Gombolai János *cz. őrmester*, 1911 szept. 23-án.

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Szolesánszky Antal *cz. őrmester*, 1911 szept. 6-án és Borka Gyula *cz. őrmester*, 1911 szept. 14-én.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Berei Lajos, Filizsár István, Gelegonya András, Madácsy Lajos, Salzer Adolf *cz. őrmesterek*, Oláh Károly, Szabo Sándor I. *cz. őrsvezetők*, Czirják János, Dávid József II., Kanász István, Lovas János, Szűcs János *csendőr cz. őrsvezetők*, Antali István, Bereczki András, Bragán György, Bodoni Sándor, Horváth Ferencz II., Horváth Pál, Jánosi Mihály, Nisztor János, Török László és Szalóki Antal *csendőrök* 3—3, Drobiná Sándor *csendőr cz. őrsvezető* 2, Bakos András I. járásőrmester, Baráth István, Dávid József I., Korek Simon, Mészáros Sándor, Németh Mózes, Sándor Sándor, Tóth Antal II.

cz. őrmesterek, Gajzágó János, Kasza János, Kiss István I., Puskás József *őrsvezetők*, Bauer Ádám, Papp Sándor, Sági István, Végh József *csendőr cz. őrsvezetők*, Szűcs Illés, Tóth K. Lajos, Vigh Lajos I., Balasa Vincze, Balaskovics József és Pécskán Athanáz *csendőrök* 1—1 darab 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Névváltoztatás:

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Filkó László *csendőr*, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 107,677/VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknévét „Földvári”-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Hegedűs István *cz. őrmester*, Miklós Valériával, 1911 augusztus 28-án, Felsőberekcsón.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Nuber Sándor *cz. őrsvezető*, Bán Jusztával, 1911 szeptember 6-án, Hódmezővásárhelyen.

Kiss Pál I. *csendőr cz. őrsvezető*, Virág Zsófiával, 1911 szeptember 10-én, Csongrádon.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Orosz György *cz. őrsvezető*, Papdi Mánia Erzsébettel, 1911 augusztus 19-én, Kiskunmajsán.

Gara Imre *cz. őrsvezető*, Kézmárki Ilonával, 1911 augusztus 28-án, Kunszentmártonban.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Danka András *cz. őrsvezető*, Koszka Juliannával, 1911 augusztus 29-én, Ratkón.

Miltsevics Ignác *cz. őrsvezető*, Scheiber Mariával, 1911 június 4-én, Lonkán.

3-szori bekenésre meg-
szabadul kelle-
metlen láb-, kéz-
és hónaljizzadásától a Riesz-féle kenőcs haszná-
lata által. 120 fillér beküldése ellenében
bérmentve, utánvételt 175 fillérért szállítja
Riesz A. gyógyszerész Szent János gyógy-
szertára, Budapest. Széna-tér 1. (Azelőtt
Kiskunhalas.) Értéktelen utánzatoktól óva-
kodjék. — Postai szétküldés naponként. —
Gyógyszerkülönlegességek nagy raktára.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

Jegyzék a kitiltott őrsfőzőnőkről bekötve
raktárunkon kapható.